

**Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина**

Predmet broj: S1 1 K 039203 21 Kri

Datum: objavljivanja 06.07.2023. godine
pismenog otpravka 31.07.2023. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Mediha Pašić, predsjednik vijeća
Sudija Zoran Božić, član
Sudija Šaban Maksumić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

SPOMENKA NOVOVIĆA I BORISLAVA PJANE

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Mersudin Pružan

Branilac optuženog Spomenka Novovića: advokat Milenko – Vojo Radović

Braniteljica optuženog Borislava Pjane: advokat Anja Loga

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Medihe Pašić, kao predsjednika vijeća, te sudija Zorana Božića i Šabana Maksumića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Amele Spahić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Spomenka Novovića i Borislava Pjane, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), d), e) i k), te u vezi sa krivičnim djelom Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka f), sve u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 28.12.2020. godine, koja optužnica je djelimično potvrđena dana 12.01.2021. godine, nakon održanog usmenog i javnog glavnog pretresa na kojem je u jednom dijelu bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH Mersudina Pružana, optuženih Spomenka Novovića i Borislava Pjane, te branilaca optuženih, advokata Milenka – Voje Radovića i Anje Loga, donio je i dana 06.07.2023. godine, javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

Optuženi:

1. SPOMENKO NOVOVIĆ, sin Pere i Stanice, djevojački Dakić, rođen 14.04.1966. godine u mjestu Dragočava, opština Foča, ..., JMB: ..., po nacionalnosti ..., državljanin BiH, po zanimanju KV bravar, bez stalnog zaposlenja, oženjen, otac troje punoljetne djece, pismen, završio srednju metalsku školu, služio JNA u Tetovu 1985/1986. godine, nema čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u vojnoj evidenciji, neodlikovan, po vlastitoj izjavi lošeg imovnog stanja

2. BORISLAV PJANO, sin Miladina i Radojke, djevojački Vrećo, rođen 13.04.1968. godine u Foči, ..., JMB: ..., po nacionalnosti ..., državljanin BiH, po zanimanju policijski službenik, zaposlen u PU Foča, oženjen, otac dvoje punoljetne djece, pismen, završio srednju dvoprerađivačku školu, služio JNA u Petrinji i Zagrebu 1988. godine, nema

čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u vojnoj evidenciji, dobio policijsko odlikovanje za vojničke vrline 1995. godine, po vlastitoj izjavi lošeg imovnog stanja,

na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH

OSLOBAĐAJU SE OD OPTUŽBE

da su:

u periodu od sredine aprila 1992. godine do sredine septembra 1992. godine na području općine Foča, u vrijeme širokog i sistematskog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga tzv. Srpske republike BiH, a potom Republike Srpske, a koji je trajao od 08.04.1992. godine pa najmanje do kraja oktobra 1994. godine, usmjerenog protiv civilnog stanovništva bošnjačke i hrvatske nacionalnosti općine Foča, znajući za takav napad i da njihove radnje čine dio tog napada, kao pripadnici tih snaga, vršili progon civilnog stanovništva bošnjačke nacionalnosti na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, postupajući suprotno pravilima Međunarodnog humanitarnog prava, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12.08.1949. godine, u okviru kojeg progona su:

I Novović Spomenko

1. Dana 07.05.1992. godine oko 18:00 sati u mjestu Dragočava - općina Foča, Novović Spomenko je učestvovao u nečovječnom postupanju prema osobi bošnjačke nacionalnosti i to tako da je Jerković Ismet, rođen 1930. godine, čuvao svoje ovce na udaljenosti od oko 200 metara od svoje kuće, te je u tom momentu naišao vojni kamion na kojem se nalazilo oko 10-ak uniformisanih i naoružanih srpskih vojnika, a među kojima je bio i Novović Spomenko, koji je bio komšija od Jerković Ismeta, nakon čega su srpski vojnici zaustavili kamion pored Jerković Ismeta, a zatim su Novović Spomenko i drugi srpski vojnici iskočili sa kamiona, te su počeli maltretirati Jerković Ismeta tako što su ga udarali i time mu nanijeli velike patnje, nakon čega je jedan od tih srpskih vojnika pucnjem iz vatrenog oružja ubio Jerković Ismeta;

2. Dana 28.06.1992. godine u mjesto Dragočava - općina Foča, Novović Spomenko je lišio života pet civila bošnjačke nacionalnosti, tako što je otišao u kuću Karup Emina

u kojoj su se nalazili oštećeni: Karup Emin, rođen 1920. godine, njegova supruga Karup Ajiša, rođena 1926. godine, Karup Avdo, rođen 1908. godine i njegova supruga Karup Nura, rođena 1918. godine i Karup Dudija, rođena 1932. godine, a zatim ih je Novović Spomenko sve zaklao nožem, pa je nakon toga napustio kuću Karup Emina, koju je nakon nekoliko dana zapalio zajedno sa leševima svih oštećenih;

3. Neutvrđenog dana tokom ljeta 1992. godine u selu Šube na području općine Foča, Novović Spomenko je nečovječno postupao prema osobi bošnjačke nacionalnosti i to tako što je u svojstvu pripadnika srpskih vojnih i policijskih snaga, došao naoružan u selo Šuljci zajedno sa Nikačević Miodragom u kojem su nezakonito lišili slobode Šubo Hasnu, rođenu 18.07.1936. godine, nakon čega su je Nikačević Miodrag i Novović Spomenko ispitivali da li ima još stanovništva u selu, a zatim je Novović Spomenko izvadio nož prijeteci da će zaklati Šubo Hasnu, ali ga je u tome spriječio Nikačević Miodrag rekavši mu da je neće tu klati, te su potom Šubo Hasnu odveli u selo Đulkovina ispred kuće Prodanović Svetozara gdje je Novović Spomenko ponovo prijetio Šubo Hasni da će je zaklati, a tokom istog dana Novović Spomenko je odveo Šubo Hasnu u automobilu marke „zastava 750“ prema Foči i tokom vožnje joj je prijetio da će tu noć plutati Drinom prema Goraždu i time joj nanio velike patnje, a zatim ju je predao u stanicu policije u Foči gdje je smještena u jednu ćeliju.

II Pjano Borislav

1. Dana 29.08.1992. godine u selu Potpeće, općina Foča, Pjano Borislav, Nikačević Miodrag (trenutno u bjekstvu) i Pjano Miroslav (trenutno u Srbiji) učestvovali u zatvaranju i prisilnom preseljenju 10 civila bošnjačke nacionalnosti, te ubistvu šest (6) civila bošnjačke nacionalnosti, i to tako da su Pjano Borislav, Nikačević Miodrag i Pjano Miroslav zajedno sa 20-ak pripadnika jedinice „Nikač“ ušli u selo Potpeće podijeljeni u grupe, nakon čega su dvije grupe vojnika, uključujući Pjano Miroslava i Nikačević Miodraga, ispred kuće Fazlić Nure zarobile 10 mještana sela Potpeće i to: mldb. Fazlić Amela, mldb. Fazlić Anvira, Fazlić Azru, Fazlić Nuru i njenu mldb. djecu Ibru i Eminu, Veiz Džehvu, Lampo Hajru, mldb. Veiz Dženanu i mldb. Veiz Mirelu, gdje se Nikačević Miodrag predstavio oštećenima kao „*Miodrag Nikačević, komandant Vojne policije*“, dok je Pjano Borislav sa dva pripadnika „Nikačeve“ jedinice nezakonito lišio slobode još dva mještana i to Fazlić Omera i njegovu suprugu Fazlić Šemšu te su

ih doveli pred kuću Fazlić Nure, dok su drugi pripadnici „Nikačeve“ jedinice pred kuću Fazlić Nure doveli još pet mještana sela Potpeće i to: Fazlić Hamida, Šeho Hatidžu, Čoso Salku, Grčo Fatu i Kafedžić Adilu, a potom su pripadnici „Nikačeve“ jedinice natjerali ovih 17 zarobljenih mještana sela Potpeće da uđu u kuću Fazlić Nure, te su ih s vremena na vrijeme plašili ubacujući nešto u kuću i govoreći im: „*Eto bombe*“, pa su se smijali tome, a zatim su prosuli benzin po sobi gdje su držani zarobljeni civili, nakon čega je Nikačević Miodrag naredio pripadnicima jedinice „Nikač“ da povedu pojedine zarobljene žene i djecu prema Dragočavi, a potom su Nikačević Miodrag, Pjano Borislav i Pjano Miroslav, zajedno sa drugim pripadnicima jedinice „Nikač“, iz kuće izveli 11 zarobljenih žena i djece i to: mldb. Fazlić Amela, mldb. Fazlić Anvira, Fazlić Azru, Fazlić Nuru i njenu mldb. djecu Ibru i Eminu, Veiz Džehvu, Lampa Hajru, mldb. Veiz Dženanu, mldb. Veiz Mirelu i Fazlić Šemsu, nakon čega je Nikačević Miodrag naredio Pjano Borislavu i još četvorici pripadnika jedinice „Nikač“ da pucaju na preostalih šest civila koji su ostali zatvoreni u kući, nakon čega je Pjano Borislav stao jednom nogom na okvir prozora kuće koji je bio širom otvoren, dok je drugom nogom stajao na zemlji, te iz vatrenog oružja pucao na zarobljene osobe koje su ostale u kući, a potom je jedan od pripadnika Nikačeve jedinice uzeo ručnu bombu i ubacio je kroz prozor među zarobljene u kući, a nakon što je bomba eksplodirala, ušao je u kuću, ispalio još nekoliko rafala iz vatrenog naoružanja i izašao iz kuće, te su tako ubili šest zarobljenih civila i to: Fazlić Hamida, Čoso Salku, Grčo Fatu, Šeho Hatidžu, Kafedžić Adila i Fazlić Omera, a zatim zapalili kuću sa tijelima ubijenih, dok su preostalih 11 zarobljenih žena i djece odveli prema Dragočavi, gdje su zajedno sa dva druga zarobljena civila iz sela Saš na Dragočavi ukrcali na vojni kamion 150-ka te ih kamionom odvezli prema Foči i osim mldb. Fazlić Anvira zatvorili na području grada Foča, a nekoliko dana nakon toga preselili na područje Trnova pod kontrolom Armije BiH;

2. Dana 29.08.1992. godine u selo Potpeće, općina Foča, a nakon zarobljavanja 17 civila, Pjano Borislav je nečovječno postupao prema zarobljenom civilu bošnjačke nacionalnosti i to tako što je ispred štale Fazlić Omera, pretukao Fazlić Omera, a zatim ga sa još dva vojnika odveo kod ostalih nezakonito zarobljenih mještana ispred kuće Fazlić Nure, gdje je bilo vidljivo da je Fazlić Omer bio vidno pretučen i krvav, a nedugo nakon toga je ponovo odveo Fazlić Omera do njegove kuće gdje ga je udario i nožem mu isjekao košulju i time mu nanio velike patnje;

3. Dana 29.08.1992. godine u selo Potpeće, općina Foča, Pjano Borislav je opljačkao civila bošnjačke nacionalnosti i to tako što je Pjano Borislav nakon zarobljavanja odveo Fazlić Omera i Fazlić Šemšu do njihove kuće gdje je od Šemse zatražio da mu preda sve zlato koje ona posjeduje, kao i dukate od njene svekrve, nakon čega mu je Šemsa predala oko pola kilograma zlata, te ju je na taj način opljačkao;

čime bi optuženi Spomenko Novović počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a) i k), a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH, a optuženi Borislav Pjano krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), d), e) i k), te u vezi sa članom 173. stav 1. tačka f), sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH.

**

Optuženi se, u skladu sa odredbom člana 189. stav 1. ZKP BiH, oslobađaju dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, srodnici oštećenih i oštećeni se sa imovinskopравnim zahtjevima upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

I KRIVIČNI POSTUPAK

A. Optužnica i glavni pretres

1. Optužnicom Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 28.12.2020. godine, koja je djelimično potvrđena dana 12.01.2021. godine, optuženom Spomenku Novoviću na teret je stavljeno počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a) i k), a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH, a optuženom Borislavu Pjani krivično djelo Zločini protiv

čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), d), e) i k), te u vezi sa članom 173. stav 1. tačka f), sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH.

2. Optuženi su se na ročištu za izjašnjenje o krivnji, održanom dana 17.02.2021. godine, izjasnili da nisu krivi ni po jednoj tački optužnice za počinjenje krivičnih djela koja im se stavljaju na teret.

3. Glavni pretres u predmetu počeo je dana 16.03.2021. godine čitanjem potvrđene optužnice Tužilaštva BiH, te iznošenjem uvodnih riječi Tužilaštva i odbrane.

4. Postupajući tužilac Tužilaštva BiH u uvodnoj riječi naveo je da će Tužilaštvo, tokom krivičnog postupka, dokazati da je na području opštine Foča u inkriminisanom periodu postojao širok i sistematičan napad policijskih i vojnih formacija RS, te da su optuženi učestvovali u istom, na način kako je to naznačeno u optužnici, što će Tužilaštvo potkrijepiti kako subjektivnim, tako i objektivnim dokazima.

5. Branoci optuženih izjavili su da neće iznositi uvodnu riječ, niti dokaze koje će predlagati, te da će to učiniti nakon što optužba izvede svoje dokaze.

6. Glavni pretres okončan je iznošenjem završne riječi odbrane optuženih, dana 18.05.2023. godine.

B. PROCESNE ODLUKE

Ponovni početak pretresa u skladu s odredbom člana 251. stav 2. ZKP BiH

7. Na statusnoj konferenciji održanoj dana 16.03.2021. godine, predsjednik sudećeg vijeća postavila je pitanje strankama i braniocima u vezi toga da li će biti primjedbi zbog eventualnog protoka roka od 30 dana između ročišta za glavni pretres, na šta su stranke odgovorile da se neće protiviti.

8. U toku glavnog pretresa u ovom krivičnom postupku, na nastavcima glavnog pretresa, održanih u dane 26.05.2021., 14.07.2021., 01.09.2021., 02.02.2022., 06.04.2022., 06.07.2022., 24.08.2022., 30.11.2022., 09.03.2023. godine od strane

predsjednika Vijeća konstatovano je da je između nastavka glavnog pretresa od 16.03.2021. i 26.05.2021., godine, 26.05.2021. i 14.07.2021. godine, 14.07.2021. i 01.09.2021. godine, 08.09.2021. i 02.02.2022. godine, 23.02.2022. i 06.04.2022. godine, 30.05.2022. i 06.07.2022. godine, 06.07.2022. i 24.08.2022. godine, 12.10.2022. i 30.11.2022. godine, 30.11.2022. i 09.03.2023. godine protekao rok od 30 dana. Slijedom navedenog, u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je donijelo odluku da glavni pretres počinje iznova, međutim, stranke i branioци saglasile su se da se ponovo ne čita ranije pročitana optužnica broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 28.12.2020. godine, koja je ranije potvrđena, kao i da se do tada provedeni dokazi ne provode ponovo, odnosno da se svjedoci ponovo ne pozivaju i saslušavaju, nego da se koriste iskazi dati na ranijem glavnom pretresu.

9. U vezi s tim, a imajući u vidu odredbu člana 251. stav 2. ZKP BiH, kao i prethodnu saglasnost stranaka i branilaca u tom pravcu, Vijeće nije ponovo izvodilo dokaze, već su svi ranije izvedeni dokazi kao takvi i prihvaćeni u ovom krivičnom postupku.

Mjere zaštite za svjedoka

10. Na glavnom pretresu održanom dana 23.02.2022. godine, Tužilaštvo BiH predložilo je da se prema jednom od predloženih svjedoka za saslušanje tog dana odrede mjere zaštite, imajući u vidu da je svjedokinja žrtva silovanja i da je već svjedočila u jednom od predmeta koji su se vodili pred Sudom BiH, na koji način bi se ista zaštitio njen privatni život, smatrajući da bi svjedokinja trebala dati iskaz iz druge prostorije, bez bilo kakve distorzije. Nakon što je isključilo javnost sa glavnog pretresa, predsjednik Vijeća pozvala je svjedokinju u sudnicu da iznese razloge zbog kojih traži određivanje mjera zaštite, na šta je ista odgovorila da je u toku proteklog rata u BiH bila silovana i da ima djecu, te da bi voljela da njeno ime i prezime i ostali identifikacioni podaci ne budu dostupni javnosti. Odbrane se nisu protivile ovakvom prijedlogu Tužilaštva, nakon čega je i Vijeće donijelo odluku da je opravdano prema svjedokinji odrediti mjeru zaštite u vidu pseudonima „A-1“, a postupajućem tužiocu dato je odobrenje da u toku saslušanja svjedokinje zatraži isključenje javnosti u odnosu na pitanja i odgovore u odnosu na raniji intimni život iste.

11. Na nastavku glavnog pretresa održanom dana 09.03.2023. godine, braniteljica optuženog Borislava Pjane predložila je da se svjedoku čije je saslušanje planirano za taj dan, odrede mjere zaštite u vidu pseudonima, obzirom da se radi o svjedoku koji je bošnjačke nacionalnosti i koji ima bojazan od toga da će imati neugodnosti nakon što bude svjedočio u korist odbrane optuženog, što je i ovaj svjedok potvrdio nakon što je uveden u sudnicu da se izjasni o razlozima zbog kojih traži mjere zaštite. Nakon vijećanja, Vijeće je donijelo odluku da se svjedoku dodijeli mjera zaštite u vidu pseudonima „B-1“, a zbog zaštite ličnog života svjedoka, ali i imajući u vidu da se radi o povratniku u Foču.

Isključenje javnosti

12. Na glavnom pretresu održanom dana 14.07.2021. godine, Vijeće je donijelo odluku o isključenju javnosti za kraći vremenski period, obzirom da je imalo informaciju da je svjedok, čije je saslušanje bilo planirano za taj dan, imao određene mjere zaštite od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, međutim, nakon što je upitan od strane predsjednika Vijeća da li je svjedočio pred MKSJ i da li je imao neke mjere zaštite, svjedok je odgovorio da je davao izjavu haškim istražiteljima i da prema njemu nisu bile određene nikakve mjere zaštite, Vijeće je glavni pretres otvorilo za javnost i svjedoka saslušalo kao javnog.

13. Kako je već istaknuto, Vijeće je donijelo odluku o isključenju javnosti i u tokom odlučivanja o prijedlogu Tužilaštva za određivanje mjera zaštite za svjedoka „A-1“, dana 23.02.2022. godine.

14. Također, za vrijeme saslušanja razloga zbog kojih svjedok „B-1“ traži određivanje mjera zaštite na glavnom pretresu održanom 09.03.2023. godine, sjednica je nakratko isključena za javnost, nakon čega je svjedok svjedočio u javnom dijelu glavnog pretresa.

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

15. Odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH propisano je da se po odluci sudije, odnosno vijeća, mogu pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu zapisnici o iskazima datim u istrazi, samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih uzroka.

16. Na glavnom pretresu održanom dana 11.05.2022. godine, Vijeće je prihvatilo prijedlog Tužilaštva da se na osnovu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH pročita izjava svjedokinje Miholjke Prodanović, obzirom da je svjedokinja u međuvremenu preminula, čiji iskaz je nakon toga uložen u spis predmeta, zajedno sa izvodom iz matične knjige umrlih, kao dokazom o smrti iste.¹

17. Također, na glavnom pretresu od 07.09.2022. godine pročitani su iskazi preminulih svjedoka Hasne Šubo² i Dušana Kovača³, koji su uloženi u spis predmeta, s prilogom izvoda iz matične knjige umrlih.

18. Na istom glavnom pretresu pročitani su i iskazi svjedokinje Stane Prodanović, a nakon što se odbrana prethodno saglasila sa prijedlogom postupajućeg tužioca za čitanje njenog iskaza, imajući u vidu činjenicu da su svi pokušaji kontakiranja ove svjedokinje bili bezuspješni, zbog čega je donesena odluka da se iskaz ove svjedokinje pročita na glavnom pretresu 07.09.2022. godine i uloži u spis predmeta.⁴

Saslušanje svjedoka van sjedišta Suda (član 272. Stav 1. ZKP BiH)

¹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Miholjke Prodanović, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 19.11.2018. godine; Izvod iz MKU za lice Miholjka Prodanović, Foča, broj 04-202-876/22 od 10.05.2022. godine (dokaz T-15)

² Zapisnik o saslušanju svjedoka Hasne Šubo, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 12.02.2018. godine; Izvod iz MKR za lice Hasna Šubo, Foča, broj 04-200-1543/22 od 02.03.2022. godine; Izvod iz MKU za lice Hasna Šubo, Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-10-10919/2022 od 03.03.2022. godine (dokaz T-18)

³ Zapisnik o saslušanju svjedoka Dušana Kovača, Državna agencija za istrage i zaštitu broj 16-06/1-04-1-3/19 od 26.12.2018. godine; Izvod iz MKR za lice Dušan Kovač, Foča, broj 04-200-1544/22 od 02.03.2022. godine; Izvod iz MKU za lice Dušan Kovač, Foča, broj 04-202-546/22 od 02.03.2022. godine (dokaz T-19)

⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Stane Prodanović, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-448/19 od 05.05.2019. godine (dokaz T-17)

19. Odredba člana 272. stav 1. ZKP BiH propisuje da sudija, odnosno predsjednik vijeća može narediti da se svjedok ispita van sudnice, ukoliko se njegovo svjedočenje smatra važnim, a u toku suđenja se sazna da isti nije u mogućnosti da dođe pred Sud ili bi njegov dolazak bio povezan sa nesrazmjernim teškoćama. Imajući u vidu tu odredbu ZKP BiH, Vijeće je donijelo odluku da se glavni pretres dana 24.08.2022. godine održi u prostorijama (sudnici) Osnovnog suda u Foči, obzirom da su svjedoci, čije je saslušanje bilo planirano za taj dan, starije osobe, teškog zdravstvenog stanja i da isti nisu u mogućnosti putovati do sjedišta Suda BiH. Na navedenom glavnom pretresu saslušani su svjedokinja Milijana Mičević, po prijedlogu optužbe, te svjedok Anđelko Perišić, po prijedlogu odbrane optuženog Borislava Pjane.

Izmjena redoslijeda izvođenja dokaza

20. Na glavnom pretresu održanom dana 24.08.2022. godine Vijeće je, obzirom na mogućnost koju propisuje odredba člana 261. stav 2. ZKP BiH, izmijenilo redoslijed izvođenja dokaza, na način da je dozvolilo saslušanje svjedoka Anđelka Perišića, po prijedlogu odbrane optuženog Borislava Pjane, iako je u toku bilo izvođenje dokaza optužbe.

21. Naime, odbrana je dana 12.08.2022. godine dostavila zahtjev za izmjenu redoslijeda izvođenja dokaza, navodeći da je odbrani pristupilo lice po imenu Anđelko Perišić iz sela Potpeće, koji bi svjedočio na okolnosti tačke 2.1 optužnice, koje svjedočenje ova odbrana smatra relevantnim, kao i da predlažu da se isti sasluša prilikom održavanja glavnog pretresa u prostorijama Osnovnog suda u Foči, jer je svjedok starije životne dobi i lošeg zdravstvenog stanja.

22. Nakon toga, na glavnom pretresu održanom dana 07.09.2022. godine, Vijeće je nastavilo s izvođenjem dokaza Tužilaštva BiH.

Odlučivanje o Prijedlogu Tužilaštva BiH za prihvatanje utvrđenih činjenica⁵

⁵ Rješenje Suda BiH, broj S1 1 K 039203 21 Kri od 06.10.2021. godine

23. Tužilaštvo BiH je dana 28.05.2021. godine dostavilo Sudu BiH, kao prilog Podnesku za statusnu konferenciju, Prijedlog za prihvatanje činjenica utvrđenih u presudama MKSJ i to u predmetima Tužilac protiv Momčila Krajišnika, Tužilac protiv Milorada Krnojelca i Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i drugih, a sve u skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju predmeta i u skladu sa članom 13. i članom 15. ZKP BiH. U obrazloženju Prijedloga se ističe da činjenice koje se prihvate kao dokazane prema članu 4. Zakona o ustupanju predmeta, ne predstavljaju pretpostavke *iuris et de iure*, već su uvijek otvorene za pobijanje, opovrgavanje ili kvalifikovanje. U daljem obrazloženju Tužilaštvo se detaljno osvrnulo na kriterije potrebne za pihvanje utvrđenih činjenica, navodeći kako smatra da svaka od taksativno navedenih činjenica ispunjava kriterije za prihvatanje istih kao utvrđenih. Prihvatanjem utvrđenih činjenica, Tužilaštvo smatra da će se nesporno postići ekonomičnost postupka u ovom predmetu, ali i da, u slučaju da Prijedlog ne bude prihvaćen od strane Vijeća, Tužilaštvo će odustati od jednog broja svjedoka ili materijalnih dokaza koje je planiralo izvesti do kraja ovog postupka. S tim u vezi, Tužilaštvo ističe da se, u trenutku sačinjavanja optužnice u ovom predmetu, rukovodilo realnom mogućnošću prihvatanja činjenica predloženih Prijedlogom, zbog čega možda neće izgledati da je postignuta značajna ekonomičnost postupka, kao i da će, u slučaju odbijana Prijedloga, Tužilaštvo morati tražiti prihvatanje brojnih dodatnih svjedoka i materijalnih dokaza koji su potrebni za dokazivanje ovih činjenica, zbog čega, u konačnici, Tužilaštvo smatra da se, prihvatanjem ovog Prijedloga, postiže značajna ekonomičnost postupka.

24. Branilac optuženog Spomenka Novovića, advokat Milenko Vojo Radović, u svom pismenom izjašnjenju naveo je kako se odbrana optuženog protivi prihvatanju navedenih činjenica po osnovu presuđenosti, prvenstveno navodeći da ni jedna odluka u jednom krivičnom postupku ni u kom slučaju ne može biti data „za sva vremena“, jer je moguće da u različitim presudama dođe do različitih zaključaka u vezi iste činjenice, budući da dva suditelja o činjenicama mogu na razuman način doći do različitih zaključaka. Tako odbrana smatra da odluke u jednom ili više predmeta mogu biti polazna osnova za razmatranje pojedinih pitanja, ali nikako i apsolutna maksima, koja mora biti primjenjivana i u drugim predmetima, te da ne postoji obavezujući propis da se i takve odluke ne mogu mijenjati, odnosno da se po pojedinim pitanjima ne mogu donositi i drugačije odluke u kojima je, na određeni način, to pitanje riješeno, tim prije

što odbrana smatra da optuženi Spomenko Novović nije bio u bilo kakvoj vezi ni sa jednom od osuđenih osoba u pomenutim predmetima MKSJ. Pored toga, odbrana ističe da relevantne odredbe ZKP BiH ne predviđaju obavezu Suda da u toku postupka prihvati određene činjenice kao utvrđene, tj. da Sud nije vezan činjenicama utvrđenim ni u presudama MKSJ, a pogotovo nije u obavezi da na istima zasniva svoje odluke, zbog čega odbrana navodi da Zakon o ustupanju predmeta ne može imati primat nad ZKP BiH i da se isti ne može posmatrati kao *lex specialis*. U suprotnom, odbrana navodi da, sve i kada bi Sud, koristeći svoje diskreciono pravo, prihvatio određene činjenice kao utvrđene iz presuda MKSJ, došlo bi do kršenja osnovnih konvencijskih garancija optuženih, tj. člana 6. koji se garantira pravo na pravično suđenje. Prihvatanjem utvrđenih činjenica, odbrana smatra da bi Sud optuženog doveo u nepovoljniji položaj koji bi bio uskraćen za pobijanje tih istih činjenica, te su svi navedeni razlozi oni zbog kojih bi Sud morao biti jako oprezan prilikom odlučivanja o Prijedlogu Tužilaštva. Odbrana također smatra da bi se, prihvatanjem određenih činjenica, prekršilo i osnovno pravilo o teretu dokazivanja, a to je da je teret dokazivanja na optužbi, koje je u obavezi da dokazuje krivičnu odgovornost optuženog, dok je, s druge strane, optuženom garantovana pretpostavka nevinosti i isti nije dužan dokazivati svoju nevinost. U nastavku svog izjašnjenja, odbrana je navela da se, u slučaju da se Sud opredijeli da prihvati činjenice kao utvrđene, protiv svih činjenicama osim onim koje su navedene pod rednim brojem 1, 2, 3 i 4. Prijedloga.

25. Braniteljica optuženog Borislava Pjane, advokat Anja Loga, navela je da je odbrana optuženog svjesna da određene činjenice zaista služe ekonomičnijem i efektivnijem vođenju krivičnog postupka, te da je i u interesu odbrane da se izbjegne potreba za dokazivanje određenih, opštepoznatih činjenica. Međutim, ono što je za odbranu neprihvatljivo, jeste prihvatanje određenih činjenica koje ne predstavljaju onu vrstu činjenica za koje je i predviđen institut sudskog primanja na znanje određenih, notornih činjenica, kao i da su to činjenice koje ispunjavaju kriterije uspostavljene dugogodišnjom praksom međunarodnih tribunala, kao i Suda BiH. S tim u vezi, odbrana smatra da bi nastao problem ukoliko bi se činjenice koje predlaže Tužilaštvo prihvatile kao dokazane, u kojem slučaju bi iste efektivno bile dokazane van razumne sumnje, a optuženi bi bio spriječen da iste pobija u kontekstu ovog suđenja ili bi se nametnuo dodatni teret dokazivanja odbrani, koja bi se našla u situaciji da pobija nešto

što se Tužilaštvo ne mora ni truditi da dokaže, a što bi predstavljalo povredu prava na pravično suđenje u kontekstu člana 6. EKLJP, zbog čega odbrana predlaže da Sud u konkretnom slučaju primijeni kriterije koje je sudska praksa MKSJ dobro razradila u proteklih 15 godina rada. U konačnici, odbrana smatra da su sve činjenice, pobrojane u Prijedlogu Tužilaštva BiH, za istu neprihvatljive, osim onih navedenih pod brojevima: 1, 2, 3, 19 i 56, ističući da bi Sud trebao donijeti rješenje kojim će prihvatiti kao utvrđene činjenice koje su prihvatljive za obje strane u postupku.

26. Nakon što je Vijeće razmotrilo dostavljeni Prijedlog Tužilaštva i pismena izjašnjenja odbrana, donijelo je odluku da isti djelimično prihvati. Član 4. Zakona o ustupanju daje mogućnost Sudu da iskoristi ranije utvrđene činjenice pravomoćnim odlukama MKSJ u cilju ekonomičnosti postupka, istovremeno štiteći prava optuženog na pravično suđenje. Naime, Zakon o ustupanju predmeta mora se tumačiti kao *lex specialis* u odnosu na ZKP, odnosno odredbe članova 15. i 273., koje se odnose na načelo slobodne ocjene dokaza i neposrednog izvođenja dokaza. Međutim, iako se teret dokazivanja prebacuje sa optužbe na odbranu, bitno je napomenuti da tako utvrđene činjenice predstavljaju oborivu pretpostavku, što znači da odbrana u svakom trenutku može osporavati navedene činjenice.

27. Opće shvatanje utvrđenih činjenica, kako to pokazuje sudska praksa Suda BiH⁶ i praksa MKSJ⁷, jeste da one stvaraju pravnu pretpostavku vrijednosti te pojedinačne činjenice. I odredbe ZKP BiH⁸, kao i odredbe Konvencije⁹, omogućavaju optuženom da osporava bilo koju utvrđenu činjenicu koju je prihvatio Sud. Na taj način je zadovoljen princip pravičnosti i jednakosti u postupanju. Ako se ima u vidu da se svi dokazi prihvaćeni kao utvrđene činjenice mogu osporavati na suđenju korištenjem svih pravnih ili činjeničnih argumenata ili protivdokaza¹⁰, slijedi zaključak da je ispoštovan i princip dokaznog postupka. Sud BiH nije obavezan da svoju presudu temelji na nekoj

⁶ Neka od rješenja o utvrđenim činjenicama koja su donijela pretresna vijeća Suda BiH:

Rješenje u predmetu protiv *Radovana Stankovića*, predmet br. X-KR-05/70 od 13.7.2006. g; Rješenje u predmetu protiv *Gojka Jankovića*, predmet br. X-KR-05/161 od 4.8.2006. g; Rješenje u predmetu protiv *Miloša Stupara i dr. (Kravica)*, predmet br. X-KR-05/24 od 3.10.2006. g; Rješenje u predmetu protiv *Momčila Mandića*, broj X-KR-05/58 od 5.2.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Kreše Lučića*, br. X-KR-06/298 od 27.3.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Nenada Tanaskovića*, predmet br. X-KR-06/165 od 26.6.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Željka Leleka*, predmet br. X-KR-06/202 od 3.7.2007. g; drugo Rješenje u predmetu protiv *Momčila Mandića*, predmet br. X-KR-05/58 od 5.7.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Željka Mejakića i dr.*, predmet br. X-KR-06/200 od 22.8.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Mitra Raševića i Save Todović*, predmet br. X-KR-06/275 od 2.10.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Jadranka Palije*, predmet br. X-KR-06/290 od 14.11.2007. g; Rješenje u predmetu protiv *Milorada Trbića*, predmet br. X-KR-07/386 od 13.12.2007. g. , Rješenje u predmetu *Paško Ljubičić* broj X-KR-06/241 od 07.01.2008. godine, rješenje u predmetu *Zdravko Mihaljević* broj X-KR-07/330 od 07.04.2008. godine i rješenja u predmetu *Predrag Kujundžić* broj X-KR-07/442 od 07.05.2008. godine i od 08.05.2008. godine

Neke od usmenih odluka o utvrđenim činjenicama koje su kasnije uključene u prvostepenu presudu:

Prvostepena Presuda u predmetu protiv *Neđe Samardžića*, predmet br. X-KR-05/49 od 7.4.2006. g, str. 10.-13.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Dragoja Paunovića*, predmet br. X-KR-05/16 od 26.5.2006. g, str. 13.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Bobana Šimšića*, predmet br. X-KR-05/04 od 11.7.2006. g, par. 49; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Nikole Kovačevića*, predmet br. X-KR-05/40 od 3.11.2006. g, str. 19.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Marka Samardžije*, predmet br. X-KR-05/07 od 3.11.2006. g, str. 15.-18.; prvostepena Presuda u predmetu protiv *Radislava Ljubinca*, predmet br. X-KR-05/154 od 8.3.2007. g, str. 15.-20.

Preispitivanje rješenja pretresnih vijeća o utvrđenim činjenicama u drugostepenim presudama:

Drugostepena Presuda u predmetu protiv *Dragoja Paunovića*, predmet br. X-KRŽ-05/16 od 27.10.2006. g, str. 5.; drugostepena Presuda u predmetu protiv *Neđe Samardžića*, predmet br. X-KRŽ-05/49 od 13.12.2006. g, str. 8.-12.; drugostepena Presuda u predmetu protiv *Radovana Stankovića*, predmet br. X-KRŽ-05/70 od 28.3.2007. g, str. 10. (str. 9. verzije na engleskom jeziku); drugostepena Presuda u predmetu protiv *Nikole Kovačevića*, predmet br. X-KRŽ-05/40 od 22.6.2007. g, str. 5.-6.

⁷ Do sada najbolje razrađen primjer koji daje pregled prakse MKSJ/MKSR: Odluku o činjenicama o kojima je presuđeno u predmetu protiv *Vujadina Popovića i dr.*, predmet br. IT-05-88-T od 26.9.2006. g, kojom se dodatno razrađuju kriteriji obrazlagani u dvjema odlukama MKSJ-a o činjenicama o kojima je presuđeno, u predmetu protiv *Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T od 28.2.2003. g. i 24.3.2005. g.

⁸ Član 6. stav 2. ZKP BiH

⁹ Član 6. stav 3. tačka d) Konvencije

¹⁰ Utvrđene činjenice su dokazi i mogu se osporavati kao i svi drugi dokazi svim sredstvima koja su procesno dopuštena. Ocjenu da li je osporavanje bilo uspješno ili ne donosi Sud u svojoj pravomoćnoj presudi. Isti zaključak je donio Sud BiH u svom Rješenju o utvrđenim činjenicama u predmetu protiv *Jadranka Palije*, predmet br. X-KR-06/290 od 14.11.2007. g, na str. 5.

činjenici utvrđenoj u presudama MKSJ. Umjesto toga, utvrđene činjenice se prihvataju i razmatraju u svjetlu svih dokaza izvedenih tokom suđenja, u skladu sa principom slobodne ocjene dokaza iz člana 15. ZKP BiH. Usvajanjem ovakvog pristupa ispoštovan je osnovni princip pretpostavke nevinosti iz člana 3. stav 1. ZKP BiH i člana 6. stav 2. Konvencije. Relevantna sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava podržava ovakav pristup, ali pod uslovom da se optuženom pruži mogućnost osporavanja prihvaćenih činjenica.¹¹

28. U predmetu Suda BiH broj X-KR-05/24 protiv optuženih *Miloša Stupara i dr.*, sudeće vijeće je dana 03.10.2006. godine donijelo rješenje u kojem je navelo kriterije koje je smatralo odgovarajućim za primjenu prilikom korištenja svog diskrecionog prava iz člana 4. Navedeni kriteriji uzimaju u obzir prava optuženih, zaštićenim zakonima Bosne i Hercegovine, a koji uključuju osnovna prava zaštićena Evropskom konvencijom. U isto vrijeme, Vijeće je uzelo u obzir dosadašnju praksu MKSJ u tumačenju pravila 94. Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ.

29. Što se tiče kriterija, kako je navedeno u ranijim rješenjima ovog Suda u drugim predmetima¹², Vijeće svoje zaključke bazira na Odluci Pretresnog vijeća MKSJ-a od 26.09.2006. godine u predmetu MKSJ *Tužilac protiv Vujadina Popovića i dr.* (IT-05-88-T). Naime, pomenuti kriteriji zahtijevaju da činjenica o kojoj je presuđeno može biti primljena na znanje ukoliko je: jasna, konkretna i može se identifikovati, ograničena na zaključke o činjenicama i ne uključuje pravne karakterizacije, pobijana je na suđenju i spada u dio presude koji nije bio predmet žalbe ili je o njemu konačno presuđeno u žalbenom postupku ili je pobijana na suđenju, a sada spada u dio presude koji je predmet žalbe, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna. Nadalje, ista ne smije potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, niti biti predmet (razumnog) spora između strana u predmetu, te se ne može zasnivati na sporazumima o priznanju krivnje u ranijim predmetima i uticati na pravo optuženog na pravično suđenje.

¹¹ Presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Salabiaku p. Francuske*, donesena 07.10.1988. g, 13 EHRR 379, par. 28.-29. Vidi i obrazloženje u Rješenju o utvrđenim činjenicama u predmetu protiv *Milorada Trbića*, predmet br. X-KR-07/386 od 13.12.2007. g, str. 12.

¹² Predmeti Suda *Željko Mejakić i dr.* (X-KR-06/200), *Paško Ljubičić* (X-KR-06/241), *Zdravko Mihaljević* (X-KR-07/330) i *Predrag Kujundžić* (X-KR-07/442)

30. Nakon razmatranja navedenih kriterija, u kontekstu argumenata koje su iznijele odbrane optuženih, Vijeće nalazi da činjenice nabrojane u dispozitivu rješenja u potpunosti ispunjavaju uslove iz navedenih kriterija, te ih u navedenom obimu prihvata kao dokazane.

31. Stoga, primjenjujući gore navedene kriterije, Vijeće je odbilo činjenice koje je predložilo Tužilaštvo pod rednim brojem: dio činjenice pod rednim brojem 9, 20, 36, 37, 39, 43, 48, 49, 51, 60, 62 i 67, iz razloga što iste, u sebi, sadrže karakterizacije pravne prirode (široko rasprostranjeni i sistematski napad), odnosno predstavljaju pravne zaključke pretresnih vijeća MKSJ u konkretnim predmetima, o zločinima počinjenim na teritoriji opštine Foča, ali i iz razloga što bi ove činjenice mogle čak i posredno ukazivati na krivičnu odgovornost optuženih.

32. Preostale činjenice iz Prijedloga Tužilaštva, pod rednim brojevima: 7, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72 i 73, Vijeće je odbilo prihvatiti iz razloga što iste nisu relevantne za ovaj postupak, ne doprinose razjašnjenju stvari, ali i zbog činjenice da se neke od njih ponavljaju, kao i da neke od njih nisu navedene jasno i precizno ili je temeljem istih bilo nemoguće identifikovati na šta se konkretno odnose, kao i na koji period, te kao takve ne doprinose razjašnjenju stvari i efikasnosti ovog postupka.

33. Obzirom na navedeno, Vijeće je, nakon razmatranja kriterija, a u kontekstu argumenata koje su iznijele stranke u postupku, a imajući u vidu navedene zakonske odredbe, donijelo odluku o prihvatanju, kao dokazanih, činjenica naznačenih u dispozitivu pomenutog rješenja.

Odbijanje prijedloga dokaza replike

34. Tužilaštvo BiH je, na glavnom pretresu održanom dana 30.03.2023. godine, usmeno iznijelo prijedlog za izvođenje dokaza replike. Nakon toga, postupajući tužilac je i putem e-mail-a, umjesto posebnim pismenim podneskom, dostavio navedeni prijedlog, koji se sastojao od sedam dokaznih prijedloga, odnosno prijedlog saslušanja

svjedoka Asima Muratovića, čitanje iskaza preminule svjedokinje Begije Muratović, izvoda iz matične knjige umrlih na ime iste, zatim medicinskog nalaza za svjedokinju Nuru Fazlić, te novinskih članaka sačinjenih od strane svjedoka odbrane Muje Kafedžića, pod nazivima "Braća Pjano Potpeće zavili u crno", s prilogom fotografija šest žrtava, uključujući i Anvira Fazlića.

35. Kada su u pitanju okolnosti na koje bi svjedočio svjedok Asim Muratović, Tužilaštvo je navelo da je njegov iskaz vezan za tačke 1. i 2. optužnice, odnosno, da je postupajući tužilac dana 02.11.2022. godine otišao na službeni put u Goražde, kako bi se našao sa svjedokom, nakon čega su otišli u Foču, tačnije u selo Lukovci, MZ Dragočava, te je svjedok opisao gdje su se u vrijeme inkriminisanog događaja nalazile njegova majka Begija i tetka Hajra, kao i gdje se nalazio Ismet Jerković, te da od istih ima određena saznanja o njegovom ubistvu, ali i o ubistvima članova porodice Karup.

36. Na iste okolnosti, svjedok je predložio i čitanje iskaza preminule svjedokinje Begije Muratović, te ulaganje izvoda iz MKU na ime iste, kao potvrdu smrti, ističući kako bi Tužilaštvo ovim iskazom pobijalo dokaze odbrane u vezi događaja koji se na teret stavljaju optuženom Spomenku Novoviću, s naglaskom na to da je Tužilaštvo predmetni iskaz pribavilo od MKSJ tek nakon podizanja optužnice.

37. Tužilaštvo je dalje predložilo da se izvrši uvid u medicinski nalaz na ime svjedokinje Nure Fazlić, navodeći kako je u istom konstatovano da svjedokinja boluje i da bi takva dijagnoza mogla opravdati odstupanja svjedokinje od iskaza datog u fazi istrage.

38. Što se tiče novinskih članaka sačinjenih od strane Muje Kafedžića, čiji iskaz je pročitan na prijedlog odbrane optuženog Borislava Pjane, postupajući tužilac naveo je da je isti potvrdio da je autor istih i da ne vidi zapreku za ulaganje članaka u sudski spis.

39. Branilac optuženog Spomenka Novovića dostavio je pismeno izjašnjenje na navedeni prijedlog Tužilaštva, u kojem se prvenstveno pozvao na odredbe ZKP BiH u pogledu redoslijeda izvođenja dokaza, kao i na praksu MKSJ u pogledu dokaza u krivičnom postupku. Dalje je branilac naveo da odbrana smatra da ni jedan od

navedenih prijedloga optužbe ne predstavlja dokaz replike, niti je ijedan od predloženih dokaza, po svojoj prirodi i karakteru, pobijajući dokaz kojim bi se pobijali dokazi odbrane. S tim u vezi, odbrana je istakla da je potpuno jasno da Tužilaštvo ne pobija niti pokušava pobijati dokaze odbrane prvooptuženog, te da je isključivi cilj prijedloga da se pokuša nadomjestiti propust Tužilaštva da se navedeni dokazi provedu u okviru dokaznog postupka optužbe, tj. propust da se navedeni dokazi predlože u optužnici. Kada je u pitanju izjava svjedokinje Begije Muratović, odbrana je navela da nije postojala smetnja da Tužilaštvu navedenu izjavu pribavi na isti način kao što je to uradilo s izjavom svjedoka Alije Jerkovića, imajući u vidu da su oba svjedoka izjavu dala u isto vrijeme istražiteljima MKSJ, ali i da je Tužilaštvo moglo, kao dokazni materijal u optužnici, predložiti saslušanje svjedoka Asima Muratovića, sina svjedokinje Begije Muratović, na okolnosti onoga što mu je majka pričala. Pored toga, odbrana je navela da je predložena izjava sačinjena na način da osoba koja je saslušavala svjedokinju Begiju Muratović, prepričava sadržaj iskaza, što je jasno vidljivo iz izjave i načina na koji je ista pisana, smatrajući da takva izjava nije uzeta na zakonit način. Imajući u vidu navedeno, odbrana je predložila da se svi prijedlozi replike Tužilaštva odbiju kao neosnovani.

40. Braniteljica optuženog Borislava Pjane, u pisanom odgovoru na prijedlog Tužilaštva, navela je da se odbrana u cjelosti protivi provođenju svih predloženih dokaza replike, obzirom da ni jedan ne predstavlja dokaz replike, niti su predloženi dokazi uopšte podobni da budu izvedeni kao dokazi jer su nezakoniti, neautentični i irelevantni. U vezi predloženog nalaza svjedokinje Nure Fazlić, odbrana je istakla da se radi o svjedoku Tužilaštva, koja je saslušana na glavnom pretresu, ali i da odbrana ističe prigovor zakonitosti, autentičnosti i relevantnosti predloženog medicinskog nalaza, obzirom da je isti izdat od strane doktora opće prakse, odnosno, da nije izdat od strane ovlaštenog neurologa ili psihijatra koji su stručni cijeliti postojanje Dalje je odbrana istakla da je svjedokinja bila sposobna svjedočiti, što je i sudeće vijeće utvrdilo prije nego je počelo s njenim saslušanjem, te da samo nezadovoljstvo Tužilaštva iskazom ovog svjedoka nije razlog koji opravdava pokušaj Tužilaštva da uloži dokaz koji bi predstavljao dokaz replike na vlastite dokaze, a koji predstavlja nalaz izdat od strane nekvalifikovanog doktora za uspostavu dijagnoze i tumačenje iste. Pored toga, odbrana je navela da Tužilaštvo nije pojasnilo na koji način je došlo do ovog nalaza, isti nema pečat ljekara, bolnice, niti ambulante u kojoj je svjedokinja

navodno pregledana. Kada su u pitanju novinski članci koje je Tužilaštvo predložilo, odbrana se pozvala na već zauzeti stav ovog Vijeća u istom predmetu o neprihvatljivosti ove vrste dokaza, naglasivši da ni jedan od predloženih tekstova i novinskih članaka iz optužnice nije proveden, niti je dozvoljeno da se provedu kao dokazi u postupku. Na kraju, odbrana je istakla da smatra da ovakav prijedlog Tužilaštva predstavlja pokušaj da se nadomjesti propust u provođenju vlastitih dokaza optužbe.

41. Na glavnom pretresu održanom dana 13.04.2023. godine, stranke i branioci ponovo su ukratko iznijeli, kako sadržaj prijedloga, tako i izjašnjenja na isti, nakon čega se Vijeće povuklo radi donošenja odluke povodom prijedloga Tužilaštva za provođenje dokaza replike.

42. Uzimajući u obzir sve navedeno, Vijeće je donijelo odluku da u cjelosti odbiju prijedlozi replike Tužilaštva. Naime, kada se radi o prijedlogu saslušanjem svjedoka Asima Muratovića, na okolnosti događaja iz tačke 1. i 2. optužnice, odnosno na okolnosti događaja o kojima mu je pričala njegova majka Begija Muratović, Vijeće je prvenstveno imalo u vidu da je postupajući tužilac na pomenutom glavnom pretresu izjavio da bi ovaj svjedok svjedočio o događajima u mjestu Karupi, te da je njegov iskaz suprotan iskazu svjedokinje Milijane Mičević, za koji Tužilaštvo smatra da *“nije u skladu s onim što je bilo na terenu”*. S tim u vezi, Vijeće podsjeća da je svjedok Milijana Mičević upravo svjedok predložen od strane optužbe, kao i da je Vijeće, zajedno sa postupajućim tužiocem, braniocima i optuženima u ovom predmetu dana 26.10.2022. godine izašlo na lice mjesta, kojem je prisustvovala i sama svjedokinja, ponovo svjedočeći o okolnostima na koje je već saslušana dana 24.08.2022. godine.

43. Vijeće također podsjeća na odredbu člana 261. stav 2. tačka c) ZKP BiH, koja propisuje da replika podrazumijeva dokaze optužbe kojima se pobijaju navodi odbrane. U vezi navedenog, Vijeće je imalo u vidu da je odbrana optuženog Spomenka Novovića, obzirom da se u tačkama 1. i 2. optužnice radi o događajima za koji se tereti ovaj optuženi, izvela dokaze saslušanjem dva svjedoka na okolnosti alibija optuženog u odnosu na tačku 4. optužnice, kao i da su provedeni određeni materijalni dokazi o neposjedovanju vozačke dozvole optuženog, a koji materijalni

dokazi su se odnosili na pročitani iskaz svjedoka optužbe Alije Jerkovića, a koji dokazi su dodatno doveli u pitanje činjenične navode optužbe.

44. Isti je slučaj i sa predloženim čitanjem iskaza svjedokinje Begije Muratović, majke svjedoka Asima Muratovića, za koji je postupajući tužilac naveo da Tužilaštvo nije posjedovalo ovaj iskaz prije podizanja optužnice, kao i da se ovom izjavom pobijaju dokazi odbrane u vezi događaja za koje se terete optuženi Spomenko Novović. Međutim, Vijeće je već istaklo da odbrana ovog optuženog nije izvela ni jedan drugi dokaz na okolnosti na koje bi se eventualno odnosio na iskaz svjedoka Begije Muratović, osim potvrde MUP-a da optuženi u inkriminisanom periodu nije posjedovao vozačku dozvolu, niti je imao vozilo u svom vlasništvu, što znači da ovaj dokaz Tužilaštva ne ispunjava uslove pod kojima je dozvoljeno izvođenje dokaza replike tj. da mora pobijati izvedene dokaze odbrane.

45. Kada je u pitanju medicinski nalaz na ime svjedokinje Nure Fazlić, postupajući tužilac istakao je da *“misli da ovaj nalaz pobija jedan dio iskaza svjedokinje”* dat na glavnom pretresu, iako se radi o svjedoku koji je predložen od strane optužbe, Vijeće je imalo u vidu činjenicu da ovaj dokaz ne pobija ni jedan provedeni dokaz odbrane, što je svrha replike, kako je to već nekoliko puta istaknuto, ali i da postupajući tužilac, na navode odbrane da ovaj nalaz ne sadrži potpis ljekara, pečat bolnice ili ambulante u kojoj je svjedokinja navodno pregledana, kao i da je izdat od strane ljekara opšte prakse, a ne od strane specijaliste koji bi bio kvalifikovan da uspostavi dijagnozu poput ..., nije opovrgnuo navode odbrane, što samo po sebi znači da je odbrana opravdano istakla ovakve prigovore. Pored toga, tužilac je potvrdio da Tužilaštvo ne predlaže vještačenje nalaza, nego samo da se *“nalaz ima u vidu”* kada Vijeće bude cijenilo iskaz svjedokinje Nure Fazlić, što nije dozvoljeno, obzirom da članovi sudećeg vijeća ne posjeduju naobrazbu iz područja medicinske struke, te da svaki nalaz ili dijagnoza mora biti podvrgnuta vještačenju od strane ovlaštenog sudskog tumača potrebne struke i vještine, a ne da Vijeće po vlastitom nahođenju cijeni medicinske nalaze.

46. Na kraju, kada su u pitanju novinski članci sačinjeni od strane svjedoka Muje Kafedžića, koji je saslušan na glavnom pretresu na prethodni prijedlog odbrane optuženog Borislava Pjane, Vijeće je imalo u vidu raniju odluku donesenu po pitanju (ne)prihvatanja novinskih članaka u smislu uvođenja istih u dokazni materijal. Naime,

novinski članci i tekstovi predstavljaju mišljenje njihovog autora, te se ne može smatrati da su isti zasnovani na autentičnim i provjerenim informacijama ili činjenicama, a kakva odluka je ranije zauzeta i u predmetu protiv *Nasera Orića* i u mnogim drugim predmetima ovog Suda.

Odbijanje prijedloga Tužilaštva BiH za izvođenje dodatnih dokaza

47. Nakon što je Vijeće donijelo odluku da odbije predložene dokaze replike, postupajući tužilac ustao je s prijedlogom da svi dokazi koji su bili predloženi kao dokazi replike, sada budu prijedlozi dodatnih dokaza, na iste okolnosti na koje su bili predloženi kao dokazi replike.

48. Odbrana je na takav prijedlog prigovorila navodeći da je ovo novi pokušaj Tužilaštva da "rehabilituje" svoje propuste učinjene tokom glavnog pretresa, te da predloženi dokazi ne ispunjavaju potreban kvalitet dokaza.

49. Vijeće je odbilo prijedloge dokaza koji su se odnosili na medicinski nalaz za svjedokinju Nuru Fazlić i novinske članke i tekstove sačinjene od strane svjedoka Muje Kafedžića, iz već pobrojanih razloga kako je to učinjeno i u pogledu prijedloga dokaza replike.

50. U odnosu na predloženo čitanje iskaza svjedoka Begije Muratović, predsjednik vijeća zatražio je izjašnjenje od postupajućeg tužioca u vezi datuma pribavljanja ovog iskaza, obzirom da je isti ranije naveo da Tužilaštvo nije posjedovalo iskaz prije podizanja optužnice u ovom krivičnom predmetu. Tužilac je izjavio da je Tužilaštvo u oktobru 2021. godine, dakle, skoro godinu dana nakon podizanja optužnice u ovom predmetu, zaprimilo neredigovani iskaz svjedokinje od strane MKSJ, ali i da se Tužilaštvo neposredno prije toga obratilo MKSJ sa zahtjevom za dostavu iste, a u kojoj izjavi je navedeno da je optuženi Spomenko Novović rekao ovoj svjedokinji da je ubio članove porodice Karup.

51. Također, kada je u pitanju navod odbrane da se radi o izjavi koja je sačinjena na nezakonit način, odnosno, da je ista prepričana od strane lica koje je istu uzimalo,

tužilac je izjavio da je dokaz uzet po pravilima propisanim za postupanje istražilaca MKSJ, te da je isti u skladu sa članom 5. Zakona o ustupanju predmeta.

52. Pored toga, odbrana je istakla da je Tužilaštvo znalo za izjavu ove svjedokinje prije podizanja optužnice i to na osnovu iskaza svjedoka Alije Jerkovića, koji svjedok pominje Begiju Muratović, ali i da se skoro cijeli iskaz svjedokinje odnosi na irelevantne događaje.

53. Imajući sve navedeno u vidu, prihvatajući argumente navedene od strane odbrana optuženih, Vijeće je odbilo prijedlog Tužilaštva da se kao dodatni dokazi izvedu čitanje iskaza svjedokinje Begije Muratović (s tim u vezi i izvod iz MKU na ime iste), te saslušanje svjedoka Asima Muratovića, obzirom da je isti posredni svjedok koji bi prepričavao događaje o kojima je pričala njegova majka, a na koje je Tužilaštvo izvelo sasvim dovoljan broj dokaza u redovnom dokaznom postupku. Kada je u pitanju iskaz svjedokinje Begije Muratović, Vijeće je donijelo odluku da isti također odbije, jer bi se uvođenjem ovog dokaza predmet vratio u fazu glavnog pretresa, ističući kako Tužilaštvo nije trebalo podići optužnicu prije nego pribavi sve dokaze (obzirom da je za isti imalo saznanja) i da je nedopustivo da Tužilaštvo i dalje vodi istragu nakon što je podiglo optužnicu, koja je nedugo nakon toga i djelimično potvrđena.

C. DOKAZNI POSTUPAK

54. Na prijedlog Tužilaštva BiH, u toku dokaznog postupka u ovom krivičnom predmetu, u svojstvu svjedoka saslušani su: Osman Subašić dana 26.05.2021. godine, Olivera Matović i Sreto Dragaš dana 09.06.2021. godine, Milomir Šarenac, Radenko Marić i Mehmed Šubo dana 07.07.2021. godine, Boro Ivanović i Vasilije Mitrović dana 14.07.2021. godine, Amel Fazlić i Zoran Pavlović dana 01.09.2021. godine, Šemsa Fazlić, Drago Mićević i Grujo Radović dana 08.09.2021. godine, Momir Papović i Simo Bodiroma dana 02.02.2022. godine, Miroslav Radović i Ilija Puhalac dana 09.02.2022. godine, svjedok "A-1" dana 23.02.2022. godine, Radosav Miletić i Murat Bojko dana 06.04.2022. godine, Azra Šesto i Radmilo Šarović dana 13.04.2022. godine, Todor Ivanović, Zdravko Dostić i Milenko Danilović dana 20.04.2022. godine, Milovan Prodanović dana 11.05.2022. godine (kada je i pročitao iskaz svjedokinje Miholjke Prodanović), Nenad Ikonić, Emir Vardo i Munir Vrce dana 25.05.2022.

godine, Sabaheta Poljarević dana 30.05.2022. godine, Fadila Šubo i Ibro Šubo dana 06.07.2022. godine, Milijana Mićević dana 24.08.2022. godine (saslušana u Osnovnom sudu u Foči), dana 07.09.2022. godine pročitani su iskazi svjedoka Stane Prodanović, Hasne Šubo i Dušana Kovača, dok je svjedokinja Nura Fazlić saslušana putem videolinka dana 28.09.2022. godine.

55. Na prijedlog odbrane optuženog Spomenka Novovića, kao svjedoci saslušani su Milenko Vuković i Duško Milanović dana 30.11.2022. godine, dok su na prijedlog odbrane optuženog Borislava Pjane, u toku postupka saslušani sljedeći svjedoci: Anđelko Perišić dana 24.08.2022. godine, svjedok "B-1", Radenko Obrenović, Slavko Begenišić i Dragan Radović dana 09.03.2023. godine, Emin Veiz i Haso Grčo dana 23.03.2023. godine, te optuženi Borislav Pjano u svojstvu svjedoka dana 30.03.2023. godine.

56. U spis predmeta uloženi su određeni materijalni dokazi Tužilaštva i odbrane, čiji popis se nalazi u *Anexu A* ove presude.

D. ZAVRŠNE RIJEČI

a) Završna riječ Tužilaštva BiH

57. U svom završnom obraćanju, Tužilaštvo BiH prvenstveno se osvrnulo na osnovne principe međunarodnog humanitarnog prava koji uključuju zaštitu civila koji se nađu pod vlašću neprijateljske strane, podsjećajući da zajednički član 3. Ženevskih konvencija, koji se primjenjuje i u međunarodnim i u nemeđunarodnim sukobima, zabranjuje povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, također zabranjuje povreda ličnog dostojanstva, naročito uvredljive i ponižavajuće postupke. Dalje je istaknuto da je Tužilaštvo dokazalo postojanje širokog i sistematičnog napada od strane srpskih vojnih, paravojnih i policijskih snaga, usmjeren protiv civilnog stanovništva bošnjačke i hrvatske nacionalnosti opštine Foča od 08.04.1992. godine, pa najmanje do kraja oktobra 1994. godine. U vezi tačke optužnice I 1. navedeno je da je Tužilaštvo dokazalo da je optuženi Spomenko Novović učestvovao u nečovječnom postupanju prema osobi bošnjačke nacionalnosti Ismetu Jerković, što je potkrijepljeno iskazima svjedoka Alije Jerkovića, Momira Papovića, Milijane Mićević,

Ilije Puhalca i Drage Mićevića. Kada su u pitanju navodi tačke I 2. optužnice, Tužilaštvo smatra kako je dokazalo da je optuženi lišio života pet civila bošnjačke nacionalnosti, što su potvrdili svjedoci Alija Jerković, „A-1“, Ilija Puhalac, Simo Bodiroma, Drago Mićević, Momir Papović i Miroslav Radović. U vezi tačke I 4. optužnice, navedeno je da je ista potkrijepljena iskazima svjedoka Hasne Šubo, Fadile Šubo, Murata Bojke, Miholjke Prodanović, Stane Prodanović, Mehmeda Šube, Ibri Šube, Bore Ivanovića, Miroslava Radovića i Munira Vrce. U vezi optuženog Borislava Pjane i tačaka optužnice koje su njemu stavljene na teret, Tužilaštvo smatra da je u toku krivičnog postupka dokazalo da je Miodrag Nikačević zv. „Nikač“ bio komandir Specijalne jedinice „Nikačevi“ u okviru vojno-policijskih struktura Republike Srpske, koja je od kraja aprila 1992. godine pa do kraja 1992. godine korištena isključivo za interventna dejstva prema nesrpskom stanovništvu na području opštine Foča, odnosno etničko čišćenje, zatim da je optuženi Borislav Pjano od početka avgusta 1992. godine pa najmanje do sredine 1993. godine, bio pripadnik jedinice „Nikač“. Kada su u pitanju navodi tačke II 1. optužnice, Tužilaštvo je navelo da smatra dokazanim da je optuženi Borislav Pjano učestvovao u zatvaranju i prisilnom preseljenju 10 civila bošnjačke nacionalnosti, te ubistvu šest civila bošnjačke nacionalnosti, što proizilazi iz iskaza svjedoka Šemse Fazlić, Amela Fazlića, Azre Šesto, Radmila Šarovića, Drage Mićevića, Gruje Radovića, Emira Varde i drugih. U vezi tačke II 2. optužnice, Tužilaštvo smatra dokazanim činjenične navode iste, odnosno da iz iskaza već pomenutih svjedoka proizilazi da je optuženi nečovječno postupao prema zarobljenom civilu bošnjačke nacionalnosti Omeru Fazliću. U odnosu na činjenične navode tačke II 3. optužnice, istaknuto je da je Tužilaštvo dokazalo da je optuženi Borislav Pjano opljačkao civila bošnjačke nacionalnosti Šemsu Fazlić, na način da je, nakon zarobljavanja, odveo Omera i Šemsu Fazlić do njihove kuće gdje je od Šemse zatražio da mu preda sve zlato koje ona posjeduje, kao i dukate njene svekrve, nakon čega mu je Šemsa Fazlić predala oko pola kilograma zlata, na koji način ju je opljačkao, a što potvrđuju svjedoci Šemsa Fazlić, Amel Fazlić i Azra Šesto. U nastavku završne riječi Tužilaštvo se osvrnulo na znanje optuženih za postojanje oružanog sukoba na području opštine Foča, kao i za postojanje širokog i sistematičnog napada od strane srpskih vojnih, paravojnih i policijskih snaga usmjerenog protiv civilnog nesrpskog stanovništva opštine Foča od 08.04.1992. godine pa nadalje, kao i da su njihove radnje bile dio tog napada, a što potvrđuju provedeni dokazi. S tim u vezi, istaknuto je da, iako su optuženi bili dužni da poštuju prava međunarodnog običajnog ratnog prava

i opštepriznata načela međunarodnog ratnog prava, isti su vršili progon nesrpskog stanovništva opštine Foča sa diskriminatornom namjerom. Dalje je navedeno da su optuženi rođeni na području opštine Foča – na Dragočavi i Potpeću, gdje su i odrasli, te da su bili itekako svjesni nacionalne strukture Foče, ali i da su u potpunosti bili svjesni etničkog čišćenja cjelokupnog područja opštine Foča, kao i progona muslimanskog stanovništva sa tog područja. Preduzete radnje od strane optuženih, kako to smatra Tužilaštvo, temeljene su isključivo na diskriminatornoj osnovi jer za iste ne proizilazi bilo kakav motiv, osim različite nacionalne i vjerske pripadnosti samih žrtava, te se iste mogu posmatrati samo kao dio opšteg progona kojem su bili izloženi nesrpski civili opštine Foča u periodu kada su radnje od strane optuženih i poduzete. U daljem iznošenju završnih riječi, navedeno je da Sud treba imati u vidu i relevantnu činjenicu da je optuženi Borislav Pjano tvrdio da je krivotvorio podatke u vojnoj knjižici o vojnom angažmanu, kako bi pribavio za sebe određene materijalne koristi. Cijeneći sve navedeno, Tužilaštvo smatra da se može sasvim jasno zaključiti da je u periodu koji se optuženima stavlja na teret od strane srpskih snaga koje su činile vojne, paravojne i policijske formacije, izvršen širok i sistematičan napad usmjeren protiv civilnog stanovništva nesrpske nacionalnosti opštine Foča, da su optuženi znali za taj napad, da su bili svjesni da radnje koje su počinili, a koje su opisane u izreci optužnice, predstavljaju dio tog napada, te da svi zaključci ukazuju na ostvarenje bitnih obilježja krivičnog djela koje se optuženima stavlja na teret, zbog čega predlaže da sudsko vijeće optužene oglasi krivim i kazni u skladu sa zakonom.

b) Završna riječ odbrane optuženog Spomenka Novovića

58. Na početku izvođenja završnih riječi, branilac je naveo da je izvršio analizu optužnice, analizu dokaza tužilaštva i dokaza odbrane, obradio pitanje nepostojanja odgovornosti na strani svoga branjenika, zatim opšte elemente koje je Tužilaštvo bilo u obavezi dokazati da bi optuženi mogao biti oglašen krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, kao i standard koji se ima primijeniti prilikom donošenja sudske odluke, odnosno, primjenu principa *in dubio pro reo*. U odnosu na inkriminacije navedene u tački I 1. optužnice, odbrana je istakla da je optužba ove inkriminacije nastojala dokazati saslušanjem svjedoka Alije Jerkovića, Momira Papovića, Milijane Mićević i Tadije Mićević. S tim u vezi, odbrana je navela da su od naprijed navedenih svjedoka na glavnom pretresu samo saslušani svjedoci Milijana Mićević i Momir

Papović, dok je izjava svjedoka Alije Jerkovića pročitana, a svjedok Tadija Mićević nije saslušan, na glavnom pretresu, jer je u međuvremenu preminuo, smatrajući da Tužilaštvo nije uspjelo dokazati činjenične navode ove tačke optužnice. Branilac je istakao da je osnova za optuženje u prve dvije tačke optužnice izjava svjedoka Alije Jerkovića koju je ovaj svjedok dao dana 04.07.1995. godine pred MKSJ, koju odbrana smatra nezakonitom, pritom naveći da je Sudu poznato da se na temelju iskaza nedostupnih svjedoka ne može isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti presuda, obzirom da je odbrani uskraćeno pravo da neposredno ispita takve svjedoke. Odbrana se osvrnula i na činjenični opis ove tačke optužnice, koji se optuženom stavlja na teret i koji kao takav, po stavu odbrane, uopšte nije pravilno i potpuno naveden, niti dokazan, obzirom da se, kako to odbrana smatra, iz ovako postavljenog činjeničnog opisa i opisanih radnji ne može zaključiti koje je to konkretne radnje optuženi Novović poduzeo, na koji način i čime je fizički tukao oštećenog Ismeta Jerkovića, koliko udaraca mu je zadao u tijelo i u kojem predjelu i da li su te radnje dovele do velikih patnji za oštećenog, kao što to Tužilaštvo tvrdi. Na ovako postavljene činjenične tvrdnje optužnice i radnje izvršenja, odbrana smatra da se ne može zaključiti, čak i da je dokazano sudjelovanje optuženog u izvršenju, zatim kakve bi posljedice po svojoj težini bile, odnosno da li bi bile određenog stepena koji je neophodno utvrditi da bi se prouzrokovale velike patnje koje prema oštećenom licu vrši određeni izvršilac i da bi se iste mogle cijeniti kao teške ili ozbiljne, odnosno "velike" kako to Tužilaštvo tvrdi. Nadalje, odbrana je navela da osnov za optuženje branjenika, u tački I 2. optužnice Tužilaštvo također nalazi u izjavi svjedoka Alije Jerkovića, te da se radi o istoj izjavi kojom je Tužilaštvo dokazivalo i navode iz tačke I 1. optužnice, za koju je odbrana već ukazala da ne sadrži zakonom predviđena upozorenja i obavijesti. Pored toga, odbrana je također istakla da se ova tačka optužnice zasniva na mišljenju svjedoka Alije Jerkovića koji u izjavi navodi da *misli da ih je Novović izbo nožem na smrt*. Druga stvar na koju je branilac ukazao jeste dio izjave ovog svjedoka u kojoj navodi da je *Novović izašao iz svoje kuće i uzeo svoj auto, žuti Volkswagen golf i odvezao se do jedne druge kuće*, na koje okolnosti je odbrana u spis uložila materijalne dokaze kojim se jasno dokazuje da optuženi Spomenko Novović, u vrijeme koje mu se optužnicom stavlja na teret, nije imao u vlasništvu vozilo, niti je posjedovao vozačku dozvolu. Tako je odbrana navela da iskaz svjedoka Alije Jerkovića treba uzeti kao potpuno nepouzdan, neistinit, jer se na takvim navodima ni u kojem slučaju ne može zasnivati optužnica, a kamoli presuda, jer Tužilaštvo istog svjedoka od dana davanja njegove

izjave istražiteljima Haškog Tribinala pa do dana podizanje optužnice, nije saslušalo, nije uzelo pismenu izjavu od tog svjedoka na činjenice njegovog svjedočenja. Na okolnosti navoda iz tačke I 4. optužnice, odbrana je istakla da je Tužilaštvo izvodilo dokaze čitanjem iskaza svjedoka Hasne Šubo, Miholjke Prodanović, Stane Prodanović, te saslušanja svjedoka Fadile Šubo, Milovana Prodanovića, Murata Bojka i Munira Vrce. Tako odbrana smatra da se iz iskaza ključnog svjedoka optužbe Hasne Šubo, koji je pročitao na glavnom pretresu i na kojem se kao takvom ne može zasnivati presuda, ne može ni zaključiti odakle svjedokinji saznanje o osobi Spomenko i da li se radi o ovdje optuženoj osobi, te je nejasno na osnovu čega Tužilaštvo temelji tačku 1.4 optužnice, imajući u vidu činjenicu da svjedokinja nigdje ne spominje optuženog kao počiniooca predmetnih radnji, već spominje osobu "Spomenko", tako da je identitet te osobe ostao nerazjašnjen. Odbrana je posebno istakla činjenicu da optužba ni jednim svojim sprovedenim dokazom nije dokazala težinu posljedica u odnosu na oštećenu Hasnu Šubo koje moraju nastupiti da bi se radilo o nečovječnom postupanju, te da KZ BiH ne daje preciznu definiciju nečovječnog postupanja, kao i da je MKSJ u svojim brojnim presudama definisao nečovječno postupanje, kao namjernu radnju ili propuštanje, tj. radnju koja je objektivno gledano, smišljena, a ne slučajna, koja nanosi tešku duševnu ili tjelesnu patnju, ili povredu ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo. S tim u vezi, odbrana je navela da Tužilaštvo nije sprovelo ni jedan dokaz iz kojeg nesporno proizilazi da je oštećena Hasna Šubo, uslijed inkriminiranih radnji bliže navedenih u činjeničnom opisu tačke I 4. optužnice za koje se tereti optuženi Spomenko Novović, pretrpjela teške duševne i psihičke patnje trajnog karaktera, pa samim tim Sud nije u mogućnosti preispitati da li su te navodne radnje dosegle standarde nečovječnog postupanja. Odbrana se u nastavku osvrnula na dokaze izvedene od strane odbrane, navodeći da su tokom krivičnog postupka saslušani svjedoci koji imaju neposredna saznanja o tome gdje se optuženi nalazio u periodu koji je obuhvaćen tačkom I 4. optužnice i za koji period mu se stavlja na teret. U konačnici je odbrana istakla da se, iako ostaje dosljedna svom stavu o nepostojanju krivice na strani optuženog za inkriminisana djela koje mu se stavlja na teret, osvrnula i na postulate krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, te u pogledu primjene materijalnog prava. Tako je istaknula da je Tužilaštvo bilo u obavezi dokazati da je optuženi inkriminisane radnje koje mu se stavlja na teret počinio u okviru širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, kao i da je on lično poznao širi kontekst u kojem su se njegove navodne radnje

odvijale, te da je znao da su njegove radnje dijelom tog napada. Radnje koje je optuženi u konkretnoj situaciji preduzima, odbrana navodi da je preduzima nezavisno od oružanog sukoba, te samim tim takve njegove radnje ne mogu biti dio nikakvog sistematskog i sveobuhvatnog progona pripadnika muslimanske - bošnjačke nacionalnosti, niti kao dio politike etničkog čišćenja nesrpskog stanovništva sa područja mjesne zajednice Dragočava i opštine Foča, odnosno da kod optuženog nema direktnog umišljaja, *'mens rea'*, da on te radnje preduzima kao dio napada na muslimansko - bošnjačko stanovništvo. Odbrana je u konačnici navela da se opisane radnje u dispozitivu optužnice za koje se optuženi Spomenko Novović tereti ne mogu kvalifikovati kao krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, odnosno da isti ne može biti krivično gonjen za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti primjenom materijalnog propisa zakona koji je stupio na snagu 2003. godine, smatrajući da se odredbe krivičnog zakona ne mogu retroaktivno primjenjivati.

c) Završna riječ odbrane optuženog Borislava Pjane

59. Odbrana je na početku svog izlaganja istakla da Tužilaštvo BiH nije dokazalo krivična djela koja se optuženom stavljaju na teret potvrđenom optužnicom, te da se u skladu sa tim treba donijeti osobađajuća presuda, a sve u skladu sa odredbom člana 284. ZKP BiH. Odbrana smatra da sudeće Vijeće ne treba prihvatiti pravnu kvalifikaciju koja je navedena u optužnici, obzirom da Tužilaštvo nije dokazalo postojanje opštih elemenata krivičnog djela Zločina protiv čovječnosti, pritom ističući da Tužilaštvo nije izvelo dovoljno dokaza koje se odnose na opšte elemente krivičnog djela za koje se optuženi terete, odnosno Tužilaštvo nije izvelo dovoljno dokaza iz kojih bi sudeće vijeće van razumne sumnje moglo zaključiti da se na području opštine Foča odvijao širok i sistematičan napad vojnih paravojnih i policijskih snaga Republike Srpske, usmjeren protiv civilnog bošnjačkog stanovništva u periodu koji je naznačen u optužnici, te da li je optuženi bio svjestan tog napada i da li su njegove radnje dio tog napada. Odbrana je dalje istakla da tokom postupka nije sporila da je napad trajao od početka aprila pa sve po početka jula 1992. godine, ali da će Vijeće svakako cijeliti na osnovu izvedenih dokaza vremenski period napada na području opštine Foča. Kada su u pitanju saslušani svjedoci, odbrana je istakla da Tužilaštvo u dodatnom

postupku nije izvelo ni jedan dokaz kojim bi pobilo iskaze svjedoka odbrane na okolnosti alibija, kao i da ni svjedoci ni optuženi nisu imali nikakvog interesa da daju lažni iskaz, niti su bili u protivrječnosti sami sa sobom prilikom davanja iskaza. Osim svjedoka i materijalnih dokaza odbrane, iskaza optuženog te iskaza svjedoka optužbe koji potvrđuju alibi optuženog Borislava Pjane, odbrana je navela da su provedeni i materijalni dokazi Tužilaštva koji također nesporno potvrđuju ove činjenice. U pogledu utvrđivanja *mens rea* kod krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, odbrana je istakla da počilnac mora ne samo imati namjeru da počini krivično djelo nego mora znati da njegova djela ulaze u okvir niza rasprostranjenih ili sistematskih zločina usmjerenih protiv civilnog stanovništva, te da se njegova djela uklapaju u taj obrazac. Odbrana smatra da Tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje vezu između djela koje se optuženom stavlja na teret i napada na području opštine Foča. Isto tako, radnje za koje se optuženi tereti ne moraju same po sebi predstavljati dio napada, niti učestvovanje optuženog u određenom događaju nužno mora implicirati njihovo znanje za napad i svjest da njegove radnje predstavljaju dio napada. Odbrana je mišljenja da nije van razumne sumnje dokazano da je optuženi Borislav Pjano znao za napad (ako je isti i postojao 29.08.1992. godine) i da njegove radnje čine dio napada. Odbrana je također navela da tokom čitavog postupka nije osporavala pripadnost optuženog Borislava Pjane oružanim snagama VRS od polovine avgusta mjeseca 1992. godine, pa ni pripadnost interventnom vodu koji je bio pod komandom Miodraga Nikačevića, a sama pripadnost nekoj strani u oružanom sukobu ne može biti dovoljan dokaz za *mens rea* o postojanju napada, što potvrđuje i praksa Suda BiH. Imajući u vidu da se optuženima na teret stavljaju djela koja su se navodno desila od početka aprila do početka septembra 1992. godine, dakle u periodu u kojem je bio na snazi Krivični zakon SFRJ koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona RBiH i Krivičnog Zakona SFRJ, odbrana smatra da je, u konkretnom slučaju, na osnovu člana 4. KZ BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme navodnog izvršenja krivičnog djela, a koji se stavlja optuženom na teret. U pogledu konkretnih činjeničnih optuženja, odbrana je navela da su kao oštećeni i očevici u ovom krivičnom predmetu svjedočili su Šemsa Fazlić, Azra Šesto, Amel Fazlić i Nura Fazlić, dok su, kao neposredni očevici, svjedočili i Grujo Radović (zamjenik komandanta jedinice Nikačević), Radmilo Šarović, Drago Mićević i sam optuženi Borislav Pjano, te mnogi drugi svjedoci koji imaju posredna saznanja. Odbrana je dalje istakla da Tužilaštvo BiH nije dokazivalo potrebnu specijalnu,

odnosno diskriminatornu namjeru optuženog da poćini krivićno djelo progona, te da je kroz dokaze odbrane jasno vidljivo da optućeni nikad nije imao diskriminatornu namjeru prema osobama bošnjaćke nacionalnosti, kako tokom rata, tako i poslije rata. Taćkom II 1. optućnice odbrana je navela da se optućenom, između ostalog, stavlja na teret da je sa dva pripadnika "Nikaćeve jedinice" nazakonito lišio slobode dva mještana i to Omera Fazlića i njegovu suprugu Šemšu Fazlić, te ih doveli pred kuću Nure Fazlić. S tim u vezi, odbrana je istakla da Tućžilaštvo BiH nije dokazivalo gdje su civili navodno deportovani, niti na koji je naćin optućeni Borislav Pjano ućestvovao u poćinjenju ovog krivićnog djela, naglašavajući da teret dokazivanja lećži na Tućžilaštvu, a ne na odbrani, zbog ćega odbrana smatra da djelo deportacije u osnovi progona kao djela Zloćina protiv ćovjećnosti nije uopšte dokazano. Tako odbrana smatra da Tućžilaštvo ni u jednom trenutku tokom ovog krivićnog postupku nije prućžilo dokaze da je optućeni Borislav Pjano ućestvovao u deportaciji navedenih civila, te da iz provedenih dokaza proizilazi da je optućeni, nakon događaja u selu Potpeće, izlašao iz kamiona i otišao kući, što su potvrdili svjedoci Slavko Begenešić, Radenko Obrenović i sam optućeni Borislav Pjano, kao i da optućeni nema daljnjeg znanja šta se dešava sa civilima. Kada je u pitanju radnja ubistva koja se optućenom stavlja na teret, odbrana je istakla da je bila na licu mjesta događaja u selu Potpeće, te je uloćžila fotografije optućenog na kojima se vidi da optućeni ne moćže da digne nogu na prozor zbog svoje visine, kao i da se vidi da nema tragova uzdizanja kuće kako to tvrdi svjedok Amel Fazlić, niti ima tragova slijeganja tla. Pritom odbrana podsjeća da je svjedok Amel Fazlić, koji je u vrijeme dešavanja imao 10 godina, 2018. godine identifikovao Miroslava Pjanu kao lice koje stoji na prozoru sa pućskom i tom prilikom uopšte ne spominje optućenog Borislava Pjanu. Pored toga, odbrana je istakla da se moćže vidjeti da su svjedoćenja svjedoka Tućžilaštva Nure Fazlić, Drage Mićevića, Radmila Šarovića, Gruje Radovića u potpunoj suprotnosti sa svjedoćenjem Šemse Fazlić, Amela Fazlića i Azre Šesto, te da navedena svjedoćenja u potpunosti potkrijepljuju iskaz optućenog na glavnom pretresu. Potvrđenom optućnicom optućenom Borislavu Pjani stavlja se na teret da je poćinio krivićno djelo Zloćin protiv ćovjećnosti iz ćlana 172. stav 1. taćka h) u vezi sa taćkom k) KZ BiH, te odbrana navodi da su na okolnosti ove taćke optućnice (II 2.) svjedoćili su svjedoci Šemsa Fazlić, Amel Fazlić i Azra Šesto, ćiji se iskazi dati na glavnom pretresu u velikoj mjeri mećusobno potkrijepljuju, ali i da se iskazi svjedokinje Šemse Fazlić dati u istrazi, razlikuju od njenog iskaza na glavnom pretresu, zbog ćega odbrana smatra da Tućžilaštvo nije dokazalo ovu taćku optućnice izvan razmune

sumnje, te se za istu optuženi Borislav Pjano treba osloboditi od optužbe. Na okolnosti tačke II 3. Optužnice, odbrana je istakla da su svoje iskaze dali svjedok Šemsa Fazlić i Mujo Kafedžić, te da, imajući u vidu da se navodi svjedokinje razlikuju od izjave do izjave, te da nema drugih istovjetnih iskaza koji bi potkrijepili njen iskaz, odbrana smatra da ista tačka optužnice nije dokazana, niti ima svoje pravno uporište u praksi sudova. U nastavku je odbrana podsjetila na odredbu člana 21(3) Statuta MKSJ, koji obuhvata pretpostavku nevinosti na koju svaki optuženi ima pravo i pretpostavlja da se optuženi ima smatrati nevinim dok se ne dokaže njegova krivica, ali i da pretpostavka nevinosti obuhvata obavezu Tužilaštva da utvrdi svaki element djela koja se stavljaju na teret optuženom. Opreza radi, iako odbrana smatra da Vijeće treba izreći oslobađajuću presudu, u konačnici se osvrnula i na olakšavajuće okolnosti koje postoje na strani optuženog, pa je tako istakla da optuženi nikada nije bio krivično bio gonjen, da je porodičan čovjek, te činjenicu da je u vrijeme ratnih dejstava pomagao licima bošnjačke nacionalnosti, nije izazivao strah, niti mržnju prema istim tim pripadnicima, zatim njegovo uzorno držanje na sudu, ali i činjenicu da optuženi nije imao nikakvu ulogu u širem kontekstu sukoba na području Foče. Na kraju, odbrana je istakla da se kroz cijeli postupak provlačilo pitanje izgleda Borislava Pjane u kritičnom periodu, na koje okolnosti su saslušani svjedoci Šemsa Fazlić, Azra Šesto, Amel Fazlić, Drago Mićević, Miroslav Radović, Nenad Ikonić i Nura Fazlić. Odbrana je u svrhu tvrdnji pojedinih svjedoka da je optuženi u tom periodu imao bradu, na uvid dostavila i fotografije optuženog iz navedenog perioda, na kojima je vidljivo da isti nema bradu, ali i da su uložene fotografije na kojima se može uočiti da je veliki broj pripadnika jedinice "Nikač" imalo bradu. Imajući u vidu sve navedeno, odbrana je predložila Sudu da optuženog Borislava Pjanu oslobodi od optužbe.

II STANDARDI DOKAZIVANJA

60. Prilikom razmatranja i ocjene dokaza koji su provedeni na glavnom pretresu, Vijeće se rukovalo nekim osnovnim načelima propisanim u ZKP BiH kao i u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i slobodama (Konvenciji), a koji će u nastavku biti navedeni.

61. Svrha sudskog postupka jeste da se osigura da niko nevin ne bude osuđen, a da se učinitelju krivičnog djela izrekne krivičnopravna sankcija pod uslovima propisanim Krivičnim zakonom BiH i u zakonom propisanom postupku (član 2. stav 1. ZKP BiH).

62. Odredbom člana 3. stav 1. ZKP BiH određena je pretpostavka nevinosti, koja predviđa da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.

63. Procesna pretpostavka nevinosti je tzv. privremena pretpostavka (*praesumptio iuris tantum*) koja vrijedi dok se suprotno ne dokaže. Zbog postojanja ove pretpostavke, optuženi je oslobođen tereta dokazivanja svoje nevinosti. Teret dokazivanja suprotnog od onog što predviđa pretpostavka nevinosti je na tužiocu. Pretpostavka nevinosti ne odnosi se samo na krivnju optuženog, već i na sve druge bitne elemente koji stoje u međusobnoj vezi u pojmu krivičnog djela (radnja izvršenja, protupravnost ili kažnjivost).

64. Smatra se, a što potvrđuju i presude ESLJP, da presumcija nevinosti ima, između ostalog, sljedeće posljedice:

(i) optuženi nije dužan dokazivati svoju nevinost i teret dokazivanja leži na suprotnoj strani, dakle tužiocu i

(ii) sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i u situaciji kad o tome postoji razumna sumnja. Jedna od neposrednih posljedica presumpcije nevinosti je izričita zakonska odredba sadržana u članu 3. stav (2) ZKP BiH prema kojoj „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

65. Riječ je o načelu *in dubio pro reo*, ili načelu koje je izraz pogodovanja optuženog. Neku činjenicu sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom

kada se uvjerio u njezino postojanje koje mora proizilaziti iz dokaza izvedenih na glavnom pretresu i kad u tom pogledu postupajuće vijeće nema više nikakvih dvojbi. Pri tome, sve činjenice koje su *in peius* (na štetu) optuženog, moraju se utvrditi sa apsolutnom sigurnošću, odnosno, moraju se dokazati. Ukoliko se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. Sve činjenice koje su *in favorem* (u korist) optužene osobe uzimaju se kao da postoje i onda i kad su utvrđene samo sa vjerovatnošću (znači, ne sa sigurnošću). Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza „*pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima*“ sumnje ne daju otkloniti, prema normi iz navedenog člana, u sumnji sud rješava na način povoljniji za optuženog.

66. Rezultat primjene pravila *in dubio pro reo* uvijek mora biti izricanje presude „*u korist optuženog*“, što, u slučaju sumnje oko pravno relevantnih činjenica, predviđenih materijalnim krivičnim pravom, uključuje, ne samo blažu kaznu kada je krivica utvrđena, nego i oslobađajuću presudu u slučajevima u kojima glavni pretres nije mogao razjasniti sumnju oko pitanja je li optuženi počinio krivično djelo iz optužbe.

67. U ovom smislu je i odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH „*ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje*“ što znači, ne samo u slučajevima u kojima uopšte nisu izvedeni dokazi za optužbu, nego i u takvim u kojima bi ih bilo, ali bi oni bili nedovoljni da sud iz njih, na osnovu ocjene na glavnom pretresu, izvuče zaključke o nedvojbenom postojanju činjenica iznesenih u optužbi.

68. Član 14. ZKP BiH nalaže da je Sud dužan razmatrati i ocjenjivati dokaze koji idu u korist optuženog sa jednakom pažnjom kao i dokaze koji mu idu na teret.

69. Član 6. stav 1. Konvencije nameće obavezu svim sudovima da „*ukazu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku*“. Iako priznaje primat domaćih sudskih organa u davanju ocjene šta je relevantno i prihvatljivo, ova odredba nameće domaćim sudovima obavezu da na odgovarajući način izvrše ispitivanje podnesaka, argumenata i dokaza koje su podnijele strane. U vezi s navedenim, sudovi moraju razmotriti i raščistiti sve značajne nepodudarnosti u iskazima strana u postupku, ukazati da li je neki od osporenih dokaza neprihvatljiv, te ako jeste, navesti po kom osnovu.

70. Prilikom ocjene iskaza saslušanih svjedoka, Vijeće je nastojalo sagledati njihovo svjedočenje u cjelini, misleći pri tome, kako na sadržinu samog iskaza, tako i na njihovo držanje i ponašanje tokom davanja iskaza. Kredibilitet svjedoka zavisi ne samo od toga u kojoj mjeri poznaju događaj o kojem svjedoče, nego i od iskrenosti svjedoka, njegove pouzdanosti, kao i svijesti da se polaganjem zakletve pred sudom obavezao da govori istinu.

71. Za iskaz svjedoka nije isključivo bitno da je on dat iskreno, bitno je i da je iskaz pouzdan. Vijeće je imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi od njegovog poznavanja činjenica, ali i da na istu u velikoj mjeri može uticati protek vremena, nestalnost ljudske percepcije kao i traumatičnost samog događaja o kojem svjedok svjedoči. Vijeće je uporedilo činjenice o kojima je svjedok svjedočio sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te materijalnim dokazima kako bi se utvrdilo da li su potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

72. Također, Vijeće je ispitalo uložene materijalne dokaze kako bi odlučilo o njihovoj pouzdanosti i dokaznoj vrijednosti.

73. Temeljem odredbe člana 15. ZKP BiH, sud ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze. Vijeće je pažljivo cijenilo sve izvedene dokaze, te će ocjenu istih dati u dijelu presude u kojem je obrazložena činjenična i pravna analiza optužbi koje su optuženima stavljene na teret.

74. Vijeće prije svega podsjeća da se prilikom ocjene dokaza rukovodilo načelom slobodne ocjene dokaza iz člana 15. ZKP BiH, te vodeći računa o odredbi iz člana 290. stav 7. ZKP BiH, pri čemu ističe da se u donošenju odluke nije oslanjalo na dokaze koji nisu relevantni za presuđenje u ovom krivičnom predmetu. Osim relevantnosti, Vijeće je neizostavno vodilo računa o zakonitosti i vjerodostojnosti cijenenih dokaza, uz napomenu da se u njihovoj ocjeni koncentrisalo samo na bitne elemente krivičnih djela za koje se optuženima sudi.

III NALAZI SUDA

OPŠTI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI I RATNI ZLOČIN PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

75. Djelimično potvrđenom optužnicom Tužilaštva BiH, optuženom Spomenku Novoviću na teret je stavljeno počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a) i k), a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH, a optuženom Borislavu Pjani krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), d), e) i k), te u vezi sa članom 173. stav 1. tačka f), sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH.

76. Prije svega, Vijeće se na ovom mjestu neće upuštati u detaljno ispitivanje postojanja opštih (*chapeau*) elemenata krivičnih djela Zločini protiv čovječnosti i Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, obzirom da Vijeće nije našlo dokazanim, van razumne sumnje, da su optuženi počinili predmetna krivična djela.

77. Naime, imajući u vidu da su optuženi oslobođeni od optužbi iz razloga što dokazi koji su izvedeni na glavnom pretresu, ne pružaju dovoljno osnova za zaključak, isključujući svaku razumnu sumnju, da postoje sve pravno relevantne činjenice iz opisa krivičnog djela iz kojih proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela i kojima se utvrđuje krivična odgovornost optuženog, izlišno bi bilo upuštati se u detaljnu elaboraciju po pitanju ispitivanja, kako postojanja širokog i sistematičnog napada, tako i subjektivnog elementa na strani optuženih o postojanju napada navedenih karakteristika, te također i dokazanosti radnji izvršenja predmetnih krivičnopравниh radnji u osnovi Zločina protiv čovječnosti.

78. Ovom prilikom Vijeće ističe da nije bilo dvojbe da su oštećeni, koji su navedeni u izreci presude, uživali zaštitu u skladu sa odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, međutim, ovu okolnost Vijeće nije posebno utvrđivalo, nalazeći da bi to bilo izlišno, obzirom na prirodu odluke.

DJELO U OSNOVI ZLOČINA - PROGON

79. Optuženom Spomenku Novoviću na teret se stavlja počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) - progon, u vezi sa tačkama a) - ubistvo i k) – druga nečovječna djela, a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav

1. KZ BiH, a optuženom Borislavu Pjani krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) - progon, u vezi sa tačkama a) - ubistvo, d) – deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva, e) – zatvaranje ili teško oduzimanje fizičke slobode i k) – druga nečovječna djela, a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH i članom 173. stav 1. tačka f) KZ BiH – pljačkanje imovine stanovništva.

80. Kako je to navedeno u izreci presude, Vijeće nije našlo dokazanim da su optuženi izvršili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa navedenim radnjama.

81. Odredba člana 172. stav 2. KZ BiH u tački g) sadrži značenje pojma progon, odnosno da je „*Progon namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici*“. Kod ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava, pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljano na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir temelji se na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su opšteprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

82. Prema zakonskoj definiciji, elementi krivičnog djela progona kao Zločina protiv čovječnosti su:

- *namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;*
- *suprotno međunarodnom pravu;*
- *zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;*
- *protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu;*

- *u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.*

83. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca. Nije nužno postojanje zasebnog djela nečovječne prirode da bi postojao progon, već i sama diskriminacija čini djelo nečovječnim. Zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući, između ostalog, djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

84. Iako se presude za progon uglavnom zasnivaju na nizu djela koja su optuženi počinili, bitno je napomenuti da i jedno djelo može biti dovoljno za postojanje progona, ako to djelo stvarno diskriminiše i ako je izvršeno s namjernom da se diskriminiše po jednom od zabranjenih osnova.

85. Nekoliko pretresnih vijeća MKSJ iznijelo je stav da progon, zbog svog diskriminatornog karaktera, predstavlja naročito težak zločin koji zbog toga povlači posebno strogu kaznu.

86. *Mens rea* za djelo progona sastoji se od tri elementa: znanja da postoji širok ili sistematičan napad na civilno stanovništvo i da djelo optuženog ulazi u okvir napada; namjere da se izvrši djelo u osnovi progona i diskriminatorne namjere, odnosno namjere da se žrtve progone na političkoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi. Ovim posljednjim elementom, progon se razlikuje od drugih zločina protiv čovječnosti, na kojima se najčešće bazira. O postojanju diskriminatorne namjere može se, u nedostatku direktnih dokaza, zaključiti iz okolnosti.

87. Djelimično potvrđenom optužnicom optuženom Borislavu Pjani na teret se stavlja i počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka f) KZ BiH, koje u odnosnom dijelu glasi:

(1) Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi ili učini koje od ovih djela:

*f) prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, konfiskaciju imovine, **pljačkanje imovine stanovništva**, protupravno, samovoljno i vojnim potrebama neopravdano uništavanje ili prisvajanje imovine u velikim razmjerama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaće novčane jedinice ili protuzakonito izdavanje novca,..*

88. Međutim, kako je već istaknuto, Vijeće se neće upuštati u detaljno ispitivanje postojanja opštih elemenata pomenutih krivičnih djela, obzirom da nije našlo dokazanim, van razumne sumnje, da su optuženi počinili pojedinačne inkriminacije koje su im stavljene na teret.

89. Također, obzirom da se činjenični opis optužnice odnosi posebno na radnje optuženog Spomenka Novovića, a posebno u odnosu na optuženog Borislava Pjanu, time se Vijeće vodilo u koncipiranju obrazloženja presude, o čemu će biti riječi u nastavku.

Tačka I od 1-3. izreke presude – optuženi Spomenko Novović

90. Kako je već ranije istaknuto, Vijeće je, obzirom na koncept optužnice, ali i izreke presude, obrazloženje pojedinačnih inkriminacija koncipiralo na način da će iznijeti detaljnu analizu provedenih dokaza prvenstveno u odnosu na radnje stavljene na teret optuženom Spomenku Novoviću, a zatim i na one stavljene na teret optuženom Borislavu Pjani.

Tačka I 1. izreke presude – nečovječno postupanje prema oštećenom Ismetu Jerkoviću

91. Prvom tačkom optužnice, optuženom Spomenku Novoviću na teret se stavlja da je *Dana 07.05.1992. godine oko 18:00 sati u mjestu Dragočava - općina Foča učestvovao u nečovječnom postupanju prema osobi bošnjačke nacionalnosti i to tako*

da je Jerković Ismet, rođen 1930. godine, čuvao svoje ovce na udaljenosti od oko 200 metara od svoje kuće, te je u tom momentu naišao vojni kamion na kojem se nalazilo oko 10-ak uniformisanih i naoružanih srpskih vojnika, a među kojima je bio i Novović Spomenko, koji je bio komšija od Jerković Ismeta, nakon čega su srpski vojnici zaustavili kamion pored Jerković Ismeta, a zatim su Novović Spomenko i drugi srpski vojnici iskočili sa kamiona, te su počeli maltretirati Jerković Ismeta tako što su ga udarali i time mu nanijeli velike patnje, nakon čega je jedan od tih srpskih vojnika pucnjem iz vatrenog oružja ubio Jerković Ismeta.

92. Na okolnosti inkriminisanog događaja svoje iskaze dali su svjedoci Alija Jerković, Milijana Mićević, Momir Papović i Drago Mićević.

93. Uvidom u pročitani iskaz preminulog svjedoka Alije Jerkovića¹³, inače sina oštećenog Ismeta Jerkovića, jasno se može zaključiti da Tužilaštvu činjenični opis ove tačke optužnice zasniva upravo na ovom iskazu. Ovaj svjedok je, naime, u svom iskazu, naveo da je njegov otac kritičnog dana bio napolju, pazeći na ovce dok su pasle, te da je, kada su ovce izašle na cestu otišao da ih vrati, tada je naišao vojni kamion, s kojeg su skočili vojnici u maskirnim uniformama i počeli da tuku njegovog oca, nakon čega su oca ubili jednim metkom.

94. Dalje je svjedok naveo da su on, njegova majka, brat, tetka i snaha u tom trenutku stajali na udaljenosti od oko 200 metara pored njihove kuće i sve to gledali, te da je svjedok, među tim vojnicima koji su tukli njegovog oca, prepoznao jednog komšiju koji se zvao Spomenko Novović, za kojeg je naveo da je uvijek bio obučen u maskirnu uniformu i da je bio iz sela Osoje, koji nije bio taj koji je ubio njegovog oca.

95. Kao svjedok optužbe, na glavnom pretresu saslušana je svjedokinja Milijana Mićević, prva komšinica oštećenog Ismeta Jerkovića i njegove porodice.¹⁴ Ova svjedokinja izjavila je da je tog dana kada je ubijen njen komšija Ismet Jerković, u povratku od kuće njenog svekra, koja kuća se nalazila iznad kuće oštećenog, čula

¹³ Izjava svjedoka Alije Jerkovića, Međunarodni sud za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991. godine, od 03. i 04.1995. godine (na engleskom jeziku) i službeni prijevod izjave (dokaz T-21)

¹⁴ Transkript od 24.08.2022. godine

pucanj iz pravca njene kuće, potrčala prema istoj, vidjevši svog muža Tadiju koji je trčao i plakao, te koji joj je rekao da je neko ubio Ismeta. Muž joj je rekao i da je i on, kao i ona vidio vojni kamion sa gardistima i da se čuo samo jedan pucanj.

96. Svjedokinja tokom svjedočenja nije potvrdila iskaz svjedoka Ismeta Jerkovića da su on i pobrojani članovi porodice bili na opisanom licu mjesta koje pominje svjedok, a da su zaista bili svjedokinja Milijana bi ih morala vidjeti, jer se radi o maloju udaljenosti.

97. S tim u vezi, Vijeće je, zajedno sa strankama i braniocima, izašlo na lice mjesta dana 26.10.2022. godine¹⁵, prilikom čega je bila prisutna i svjedokinja Milijana Mićević, koja je ponovila iskaz od ranije, ali i pokazala mjesto odakle je kritičnog dana posmatrala i čula pucanj, te mjesto na kojem je vidjela kada je kamion prošao. Svjedokinja je također opisala kako je izgledalo drveće i drugo rastinje oko njihovih kuća, koje je i u to vrijeme bilo visoko i zaklanjalo vidik, zbog čega se nije moglo vidjeti mjestu ubistva Ismeta Jerkovića, također navodeći da su te prilike na kamionu bili tzv. „gardisti“, niskog rasta, među kojima kako tvrdi nije bio optuženi Spomenko Novović, kojeg je inače dobro poznavala i prije rata.

98. Kako se to može vidjeti iz pomenutog videozapisa izlaska na lice mjesta, svjedokinja je pokazala mjesto pored ceste na kojem je ubijen oštećeni, za koje tvrdi da je na njemu duže vrijeme bila položena knjiga Kur'an od strane rodbine oštećenog, ali i da je s tog mjesta njen muž Tadija nosio ubijenog Ismeta Jerkovića kritične prilike, u čemu mu je pomogla Ismetova supruga, kao i da je pomagao oko sahrane Ismeta Jerkovića.

99. Da je Tadija Mićević pomogao oko sahrane oštećenog, potvrdio je i svjedok Momir Papović¹⁶, koji je izjavio da je tog dana i on bio prisutan, te da su tu bili i sinovi oštećenog Ismeta Jerkovića, Alija i Hakija, te supruga Hajra, koja im je napravila ručak. Na pitanje da li je svjedok saznao kako je ubijen Ismet, isti je odgovorio da ne zna, da nije ni pitao, te da mu je bilo teško jer su zajedno odrasli i da zna da je tada bio prva žrtva iz sela.

¹⁵ CD-videozapis obilaska lica mjesta od 26.10.2022. godine (dokaz S-1)

¹⁶ Transkript od 02.02.2022. godine

100. I svjedok Drago Mićević nije očevidac događaja, niti je imao konkretna saznanja o ubistvu Ismeta Jerkovića, navodeći da je oštećenog poznavao prije rata i da zna da je isti imao ovce, te da je ubijen na početku rata, kada je naišla vojska na kamionu i kada je neko od vojnika upucao oštećenog.¹⁷

Dakle, ključni i jedini dokaz ne kojem Tužilaštvo temelji optužbu u pogledu nečovječnog postupanja prema oštećenom Ismetu Jerkoviću od strane optuženog Spomenka Novovića jeste pročitani iskaz svjedoka Alije Jerkovića. Dakle, pored toga što se radi o dokazu koji na glavnom pretresu ni na koji način nije mogao biti provjeren, obzirom da svjedok nije mogao biti unakrsno i dodatno ispitan, iskaz ovog svjedoka nije u odlučnim dijelovima potvrđen ni jednim drugim neposredno provedenim dokazom, kako se to može zaključiti iz interpretiranih iskaza saslušanih svjedoka na navedenu inkriminaciju.

101. S tim u vezi, a u odnosu na navedenu tačku optužnice, Vijeće je prilikom ocjene dokaza, imalo u vidu pravni stav kako ovog, tako i drugih sudova, da, ukoliko se odluka Suda temelji na iskazu samo jednoga svjedoka, onda taj iskaz mora biti takav da ne ostavlja ni najmanju sumnju u njegovu tačnost i istinitost.

102. Svjedok Alija Jerković je, u odnosu na ubistvo njegovog oca, Ismeta Jerkovića, naveo da je oštećeni kritičnog dana bio napolju i da je otišao da vrati ovce sa ceste, što je svjedok posmatrao sa udaljenosti od oko 200 metara kada je naišao vojni kamion, s kojeg su skočili vojnici i počeli da tuku njegovog oca, da bi ga jedan od njih ubio jednim metkom. Među vojnicima koji su tukli njegovog oca navodi da je bio i optuženi Spomenko Novović, ali da ga isti nije ubio.

103. Njegov iskaz je veoma površan, bez detalja, za razliku od iskaza svjedokinje Milijane Mićević, koja je detaljno opisala, a zatim i pokazala na licu mjesta, gdje se ona nalazila, gdje se nalazio oštećeni, na kom mjestu je ubijen, kojim pravcem se kretao kamion, da ni ona, koja je u vrijeme ubistva bila bliže licu mjesta događaja u odnosu na mjesto na kojem je navodno bio Alija Jerković, nije mogla videti mjesto

¹⁷ Transkript od 08.09.2021. godine

ubistva zbog nepreglednosti terena koje je obraslo stablima, koje je postojalo i u vrijeme događaja.

104. Dakle iz iskaza saslušane svjedokinje Milijane Mićević i obilaska lica mjesta od strane vijeća, jasno se može utvrditi da je nemoguće vidjeti inkriminirani događaj s navedene udaljenosti, kao i jasno prepoznati lica osoba koje se nalaze na tolikoj udaljenosti obzirom na konfiguraciju terena, stabla i rastinja koja se nalaze na tom području.

105. Također, iz iskaza svjedokinje optužbe Milijane Mićević proizilazi da ona nije vidjela sam čin ubistva Ismeta Jerkovića, ali da je na putu ispod kuće vidjela kamion koji prolazi, a na kamionu su se nalazili tzv. "gardisti", dobrovoljci iz Srbije, obučeni u maskirne uniforme, istakavši da među njima nije bio optuženi Spomenko Novović, kojeg je dobro poznavala jer je bio njen komšija.

106. Pored nedokazanosti činjeničnih navoda optužbe u ovoj tački optužnice, a pogledu radnje optuženog Spomenka Novovića poduzete prema oštećenom, Vijeće primjećuje da se iz relevantnog dijela činjeničnog opisa „*a zatim su Novović Spomenko i drugi srpski vojnici iskočili sa kamiona, te su počeli maltretirati Jerković Ismeta tako što su ga udarali i time mu nanijeli velike patnje*“ ne može zaključiti koje je radnje tačno poduzeo optuženi, odnosno, na koji način, koliko i kojim intenzitetom je tukao oštećenog i koje je posljedice trpio oštećeni usljed takvog postupanja optuženog, da bi se takve radnje mogle podvesti pod nečovječno postupanje, kao i da je konačna posljedica po oštećenog zapravo bila smrtna.

107. Međutim, imajući u vidu da Tužilaštvo nije dokazalo da se upravo optuženi Spomenko Novović kritičnog dana nalazio među vojnicima na kamionu, koji su tukli oštećenog Ismeta Jerkovića, a jedan od njih istog na kraju i ubio, Vijeće smatra da bi bilo sasvim izlišno uopšte upuštati se u ocjenu radnji optuženog u pogledu dostizanja praga koji je potreban da bi se radnje ocijenile kao nečovječno postupanje, zbog čega je Vijeće optuženog, iz razloga nedostatka dokaza, oslobodilo od optužbe.

Tačka I 2. izreke presude – ubistvo članova porodice Karup

108. Tačkom I 2. optužnice, optuženom Spomenku Novoviću na teret se stavlja da je Dana 28.06.1992. godine u mjesto Dragočava - općina Foča, lišio života pet civila bošnjačke nacionalnosti, tako što je otišao u kuću Karup Emina u kojoj su se nalazili oštećeni: Karup Emin, rođen 1920. godine, njegova supruga Karup Ajiša, rođena 1926. godine, Karup Avdo, rođen 1908. godine i njegova supruga Karup Nura, rođena 1918. godine i Karup Dudija, rođena 1932. godine, a zatim ih je Novović Spomenko sve zaklao nožem, pa je nakon toga napustio kuću Karup Emina, koju je nakon nekoliko dana zapalio zajedno sa leševima svih oštećenih.

109. Na okolnosti navedenog događaja, saslušani su svjedoci: „A-1“, Simo Bodiroga, Ilija Puhalac, Drago Mićević, Momir Papović, Miroslav Radović i pročitan je iskaz svjedoka Alije Jerkovića.

110. Kao i u pogledu prve tačke optužnice, Tužilaštvo činjenični opis i ove tačke optužnice, ponovo zasniva na pročitanom iskazu svjedoka Alije Jerkovića, obzirom da je ovaj svjedok naveo isključivo optuženog Spomenka Novovića kao počinioca ubistva članova porodice Karup. Tako je svjedok Alija Jerković naveo je da je dana 28. ili 29.06.1992. godine stajao na ivici šume i da je na udaljenosti od oko 800 metara mogao vidjeti optuženog kako ulazi u svoje vozilo, žuti Volkswagen “golf”, ispred svoje kuće i kako odlazi do kuće u kojoj je živjelo pet starijih osoba porodice Karup, te da misli da ih je optuženi sve izbo nožem i da se te prilike iz kuće čula vriska i riječi “*Nemoj, molim te*”. Svjedok je također naveo da je nakon tog događaja optuženi maltretirao njegovu majku, pokazavši joj pištolj i nož, rekavši da je taj nož našao u Eminovoj kući i da ih je tim nožem “*sve petoro iskasapio*”.

111. Svjedokinja „A-1“¹⁸ izjavila je da je dana 26.06.1992. godine došla do kuće Emina Karupa, čija vrata su bila odškrinuta, te je ušla u sobu i vidjela Emina Karupa kako zaklan „sjedi“ na kauču, navodeći da je bio crn i da je iz njega „*svaka kap krvi izašla*“. Nakon toga, svjedokinja je navela da je otišla do komšije po imenu Neđo Mališ, koji joj je rekao da su u toj kući spavali Emin, Avdo, Nura, Dudija i Ajiša, na šta mu je svjedokinja rekla da je ona vidjela samo Emina. Dalje je svjedokinja izjavila da ju je komšinica Goja Obradović otpratila do Foče, za koju navodi da joj je tom prilikom rekla

¹⁸ Transkript od 23.02.2022. godine

da su osobe koje su počinile ubistvo članova porodice Karup, slavile i pjevale. S tim u vezi, svjedokinja je navela da joj je Goja tada rekla da su to učinili Mirko Trivunović, Mirko Salamadija, Novović Vojin zvan „Doktor“, Spomenko Novović, Aleksandar Novović, Simo Bodiroma, braća Mićević, Tadija i Dragan i Dragoljub Mićević.

112. Svjedokinja „A-1“ također je navela da su tijela kasnije zapaljena u toj kući, te da je optuženog poznavala od ranije i da je „*bio loš i pravio probleme*“.

113. Svjedok Miroslav Radović izjavio je da je od majke saznao da je jedne prilike naišla vojska i ubila članove porodice Karup, nakon čega su i zapalili kuću. Nakon što je istom predočen iskaz koji je svjedok dao u istrazi¹⁹, a u kojem je navedeno da mu je Milovan Mališ pričao da su to ubistvo počinili Salamadija, Trivunović i Spomenko Novović, svjedok je izjavio da nije tačno da je tako naveo i da mu je Milovan Mališ samo ispričao za prolazak kamiona kroz selo.

114. Svjedok Ilija Puhalc naveo je da je poznao Emina Karupa i njegove sinove, te da je čuo priče da su članovi porodice Karup ubijeni, ali da ne zna ko ih je ubio, kao i da nije siguran da li je u izjavi iz istrage izjavio da ih je ubilo srpsko domicilno stanovništvo.

115. Svjedok Simo Bodiroma izjavio je da je optuženi Spomenko Novović bio zajedno s njim u jedinici, te da su nekada na liniju išli u istoj smjeni, a nekad u različitim. Svjedok je također naveo da je nekad oko Vidovdana išao u Gornju Dragočavu sa suprugom da obiđu ono što su posijali, kada je sreo Jelu Novović koja mu je rekla da tuda stalno prolaze neke vojske i da je neko pobio Karupe.²⁰

116. Dakle svjedoci „A-1“, Simo Bodiroma, Ilija Puhalc, Drago Mićević, Momir Papović, Miroslav Radović nisu očevici događaja, nego govore šta su saznali od drugih, uz to njihovi iskazi uglavnom nisu međusobno podudarni.

¹⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Miroslava Radovića, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 26.08.2019. godine (dokaz T-11)

²⁰ Transkript od 02.02.2022. godine

117. I vrijeme izvršanja krivičnog djela je upitno, jer svjedokinja A1 precizno navodi da je ujutro 9-10h dana 26.6.1992, otišla do kuće Karupa, jer su joj bliski srodnici, godine, kada zatiče stanje koje je opisala i da se isti dan vraća u Foču, a zatim isti dan odlazi za Nikšić.

118. Kada su u pitanju navodi svjedoka Alije Jerkovića da je bio u mogućnosti da na udaljenosti od 800 metara prepozna osobu, te koja je ušla u kuću Karupa, zaklala lica koja su se u istoj nalazila, pritom i da je čuo krikove i riječi „*Nemoj, molim te*“, Vijeće je u vidu imalo iskaze svjedoka Momira Papovića i Drage Mićevića.

119. S tim u vezi, svjedok Momir Papović je objasnio živi u mjestu Lukovci, koje selo je obraslo rastinjem i šumom, te se nalazi iznad regionalnog puta Foča – Čelebići, a da se kuća Alije Jerkovića nalazi u sredini tog sela, te da je vidljivost slaba u odnosu na selo Osoje i zaselak Dragočava, obzirom da je zračna udaljenost između Lukovaca i Osoja oko 800 metara do jednog kilometra, kao i da su kuće Karupa udaljene oko 4 km od Lukovaca.

120. Svjedok Drago Mićević izjavio je da je njegova kuća udaljena nekih 60 do 70 metara od kuće Jerkovića, kao i da se sa bilo kojeg mjesta od kuće Jerkovića ili iznad nje, sa granice šume, golim okom mogu vidjeti samo krovovi kuća, te da se kuće Karupa ni sa ivice šume ne mogu vidjeti.

121. Navedeno je potvrdila i svjedokinja Milijana Mićević, ističući da se sa ruba šume, odakle svjedok Alija Jerković tvrdi da je gledao optuženog kako ulazi u kuću Karupa, ne može vidjeti Gornja Dragočava gdje se nalazi kuća Emina Karupa, u šta se moglo uvjeriti i sudeće vijeće prilikom izlaska na lice mjesta 26.10.2022. godine.

122. S tim u vezi, navodi svjedoka Alije Jerkovića da je sa udaljenosti od 800 metara mogao vidjeti optuženog kako ulazi u svoje vozilo, dolazi do kuće Karupa u koju ulazi i da je mogao čuti vrisku i određene riječi iz kuće Karupa, ne mogu se smatrati logičnim niti mogućim, obzirom da se Vijeće obilaskom užeg i šireg terena lica mjesta uvjerilo da se kuće Karupa s ivice šume koja se nalazi u blizini kuće Alije Jerkovića ne mogu vidjeti, a pogotovo se ne mogu vidjeti osobe ili čuti glasovi, sve imajući u vidu da se kuće Karupa nalaze na popriličnoj udaljenosti, najmanje 800m zračne linije, na

suprotnoj strani brda, obraslog šumom, što je potkrijepljeno fotodokumentacijom i video zapisom sa lica mjesta.

123. Do ovakvog zaključka bi se došlo, čak i da se radi o "brisanom" terenu, bez bilo kakvih prepreka.

124. Kada je u pitanju navod svjedoka Alije Jerkovića da je optuženi sjeo u „svoj auto, žuti Volkswagen golf“, odbrana je u spis uložila materijalne dokaze kojim opovrgava ovakve navode, obzirom da iz istih proizilazi da optuženi u vrijeme događaja nije posjedovao vozilo, niti je imao položen vozački ispit.²¹ Međutim ovaj dokaz dokaz nema poseban značaj, obzirom na naprijed navedeni zaključak Suda.

125. Pored toga, ovaj svjedok naveo je da misli da je optuženi članove porodice Karup „*izb'o nožem nasmrť*“, dakle, niti je događaj mogao vidjeti, niti čuti, jasno se može zaključiti da je iskaz svjedoka Alije Jerkovića nelogičan, nepouzdan i nepodudaran u bitnim dijelovima s iskazima drugih svjedoka, svjedokinje "A-1", te svjedoka odbrane. Tim prije što je kredibilitet svjedoka Alije Jerkovića obezvrijeđen dokazima izvedenim obilaskom predmetnog terena, uz ponovnu napomenu da se radi o navodnom očevicu, čiji iskaz je pročitao na glavnom pretresu, a o pouzdanosti takvog iskaza je Sud ranije iznio svoj satav.

126. Imajući u vidu naprijed navedeno Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, utvrditi da je upravo optuženi Spomenko Novović počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, zbog čega je istog oslobodilo od optužbe.

Tačka I 3. izreke presude (tačka I 4. optužnice) – nečovječno postupanje prema oštećenoj Hasni Šubo

127. Ovom tačkom optužnice, optuženom Spomenku Novoviću na teret se stavlja da je *Neutvrđenog dana tokom ljeta 1992. godine u selu Šube na području općine Foča, nečovječno postupao prema osobi bošnjačke nacionalnosti i to tako što je u svojstvu pripadnika srpskih vojnih i policijskih snaga, došao naoružan u selo Šuljci*

²¹ Akt MUP, PU Foča, broj 22-08-220.1-122/22 od 12.07.2022. godine (O1-2)

zajedno sa Nikačević Miodragom u kojem su nezakonito lišili slobode Šubo Hasnu, rođenu 18.07.1936. godine, nakon čega su je Nikačević Miodrag i Novović Spomenko ispitivali da li ima još stanovništva u selu, a zatim je Novović Spomenko izvadio nož prijeteci da će zaklati Šubo Hasnu, ali ga je u tome spriječio Nikačević Miodrag rekavši mu da je neće tu klati, te su potom Šubo Hasnu odveli u selo Đulkovina ispred kuće Prodanović Svetozara gdje je Novović Spomenko ponovo prijetio Šubo Hasni da će je zaklati, a tokom istog dana Novović Spomenko je odveo Šubo Hasnu u automobilu marke „zastava 750“ prema Foči i tokom vožnje joj je prijetio da će tu noć plutati Drinom prema Goraždu i time joj nanio velike patnje, a zatim ju je predao u stanicu policije u Foči gdje je smještena u jednu ćeliju.

128. Iskaz oštećene Hasne Šubo pročitana je obzirom da je oštećena preminula²² prije podizanja optužnice u ovom predmetu. Oštećena je u svojoj izjavi navela da je početkom rata ostala u svom selu Šube jer je imala kravu i tele o kojima je brinula, dok su njen muž i kćerke otišle prema Ustikolini i Novom Pazaru. Jednog dana, dok je bila u štali, čula je kako neko zviždi, a zatim i vidjela dvojicu Srba koji su je zvali da dođe, pitavši je da li ima ikoga da živi u kućama. Navela je da se jedan od njih zvao Spomenko, a drugi Nikačević, te su bili mlađi od oštećene, da su joj mogli biti djeca, kao i da su se međusobno zvali imenima, a Spomenko je bio sa Dragočave, dok je Nikačević bio iz Foče. Obojica su bili naoružani, a Spomenko je imao i jedan veliki nož i da je odmah htio da je zakolje. Zatim oštećena navodi da su je odveli u selo Džulkovina, pored kuće Svetozara Prodanovića, gdje ju je Spomenko ponovo htio klati, ali je Svetozar na to rekao da je vodi u potok pa da je tamo kolje, na šta je reagovao njegov sin Zoran, koji je izvadio bombu, zaprijetivši da će je aktivirati i sve ih pobiti ako bude htio da je zakolje. U jednom trenutku, oštećena navodi, da su Spomenko i još jedan srpski vojnik otišli u selo Pošajtoviće, gdje su se malo zadržali, nakon čega su se vratili i oštećenu i Svetozara Prodanovića stavili u Svetozarevo auto, koje je vozio Spomenko, dok su Ibru Bojku stavili u gepek i povezli prema Foči. Na putu prema Foči, oštećena je navela kako joj je Spomenko prijetio kako će plutati Drinom prema Goraždu.

²² Zapisnik o saslušanju svjedoka Hasne Šubo, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 12.02.2018. godine; Izvod iz MKR za lice Hasna Šubo, Foča, broj 04-200-1543/22 od 02.03.2022. godine; Izvod iz MKU za lice Hasna Šubo, Novi Grad Sarajevo, broj 02/05-10-10919/2022 od 03.03.2022. godine (dokaz T-18)

129. Kako se može vidjeti iz izjave oštećene, ista ni u jednom trenutku nije navela prezime osobe po imenu Spomenko, niti odakle istog poznaje, ako ga poznaje, kao i da ga nije opisala niti je to od nje prilikom ispitivanja traženo, samo je u jednom dijelu navela kako su joj i Spomenko i Nikačević mogli biti djeca jer su bili dosta mlađi.

130. Na okolnosti ovog događaja svjedočila je svjedokinja Fadila Šubo²³, kojoj je oštećena bila strina. Ova svjedokinja izjavila je da joj je Hasna pričala da ju je vojska našla pred kućom i da su je htjeli ubiti, ali da su je odveli u selo Džulkovina, te da su to bili „*neki Trivun s Dragočave, još jedan s Dragočave i najvjerovatnije Nikačević*“.

131. Nakon toga, svjedokinji su predočeni iskazi iz 2008. i 2016. godine²⁴ u kojima je navela da joj je Hasna Šubo, nakon razmjene u oktobru 1992. godine pričala da je bila uhapšena od strane Miodraga Nikačevića, Spomenka Novovića, Rade Papovića i nekog konobara Filipovića, kojom prilikom su je tukli i stavljali joj nož pod grlo, a potom i otjerali u srpsko selo da je zakolju, nakon čega su je odveli u MUP u Foči. Također je izjavila da je tačno i da je 2015. godine išla da obiđe Svetozara Prodanovića jer je isti bio bolestan, kao i da joj je Svetozar rekao da mu je kraj blizu i da mu je žao što nije imao priliku da nekoga tuži što je bio zatvoren u KPD Foča i da je iz auta dobacivao Spomenku „*zar nisi u Hagu*“, te da je to bio Spomenko Novović, a ne Spomenko Šolaja za kojeg je ranije izjavila da je dolazio u selo.

132. Iskazi ove svjedokinje, osim u dijelu u kojem navodi prezime lica kojeg je oštećena nazvala „Spomenko“, za kojeg tvrdi da joj je Hasna Šubo rekla da je tog dana bio s Miodragom Nikačevićem kada je ista odvedena iz svog sela, nisu saglasni u bitnim dijelovima sa pročitanim iskazom oštećene Hasne Šubo. Naime, svjedokinja Fadila Šubo tvrdila je da joj je oštećena pričala da je sve vrijeme nakon izlaska iz prostorija milicije u Foči boravila u „Partizanu“ i da je poslije razmijenjena, dok sama oštećena ni jednom u svojoj izjavi to nije potvrdila, nego sasvim suprotno, navodeći

²³ Transkript od 06.07.2022. godine

²⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Fadile Šubo, Tužilaštvo BiH, broj T20 0KTRZ 0003078 10 od 14.07.2016. godine, Zapisnik o prikupljanju izjave od lica- svjedoka Fadile Šubo, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-14/3-1-176/08 od 13.08.2008. godine (dokaz T-16)

da je nekoliko dana bila kod izvjesne Asime i da je nakon toga uspjela da pobjegne za Goražde.

133. Također, uvidom u iskaz oštećene Hasne Šubo, jasno se može uvidjeti da je ista za Miodraga Nikačevića navela da je ostao sjediti na livadi u blizini kuće Svetozara Prodanovića u selu Džulkovine i da su Spomenko i još jedan srpski vojnik otišli u selo Pošajtovići gdje je ubijena Hanka Bojko, nakon čega su se vratili i istu odveli u Foču, dok je svjedokinja Fadila Šubo tvrdila da joj je Hasna Šubo pričala da je Miodrag Nikačević ubio Hanku Bojko i zapalio kuće u selu Pošajtovići, nakon čega je oštećenu, Svetozara Prodanovića i Zahira zvanog „Ibro“ Bojku odveo prema Foči, da su Zahira Bojku odveli prema Moto društvu, od kada se istom gubi svaki trag.²⁵

134. Lice Svetozar Prodanović nije saslušan u ovom predmetu, kako u fazi istrage, tako ni na glavnom pretresu, a iz iskaza svjedoka može se zaključiti da je preminuo 2015. godine, ali je saslušan njegov sin Milovan Prodanović²⁶, dok je iskaz njegove supruge Miholjke Prodanović pročitan.

135. Svjedok Milovan Prodanović izjavio je da je dok je bio na liniji saznao da mu je otac pritvoren u KPD Foča, nakon čega je otišao kod pukovnika da pita za razloge pritvaranja, na šta mu je isti rekao da je sarađivao sa komšijama Muslimanima i da to ne smije više raditi, kao i da mu je otac, nakon izlaska iz pritvora, rekao da ga je odvela vojna policija i da se djeca u to ne trebaju „petljati“.

136. Svjedokinja Miholjka Prodanović u svojoj izjavi²⁷ navela je da je kritične prilike bila ispred kuće sa mužem Svetozarom i da je molila srpske vojnike da ne diraju Hasnu Šubo koju su prethodno tu doveli, nakon čega je njen muž odveden zajedno sa Hasnom Šubo. Kasnije joj je rečeno da je Svetozar odveden u KPD Foča zato što je branio komšije Muslimane.

²⁵ Strana 4. već pomenutog iskaza od 13.08.2008. godine

²⁶ Transkript od 11.05.2022. godine

²⁷ Zapisnik o saslušanju svjedoka Miholjke Prodanović, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 19.11.2018. godine; Izvod iz MKU za lice Miholjka Prodanović, Foča, broj 04-202-876/22 od 10.05.2022. godine (dokaz T-15)

137. Dana 25.05.2022. godine, na prijedlog Tužilaštva BiH, saslušan je svjedok Munir Vrce, pripadnik Državne agencije za istrage i zaštitu, na okolnosti sačinjavanja službenih zabilješki uloženi u spis kao dokaz Tužilaštva broj T-14, a čiji sadržaj se odnosi na obavljene razgovore sa svjedocima Muratom Bojkom i Svetozarom Prodanovićem 2008. godine.²⁸

138. Međutim, imajući u vidu da se svjedok Munir Vrce, svjedočeći na glavnom pretresu, osvrnuo na sadržaj službenih zabilješki, odnosno, na prepričavanje i interpretaciju razgovora sa, prvenstveno, svjedokom Svetozarom Prodanovićem, čemu je odbrana prigovorila, kao i prihvatanju službenih zabilješki kao dokaza, a koji prigovor Vijeće nalazi osnovanim (imajući u vidu da je donošenje odluke po uloženom prigovoru odložilo do odlučivanja u meritumu), obzirom da se ovakav iskaz svjedoka, kao ni službene zabilješke ne mogu koristiti kao dokazi u ovom postupku.

139. U ovom dijelu obrazloženja, Vijeće će se osvrnuti na stav Suda BiH zauzet u predmetu protiv *Nasera Orića i dr.*²⁹ u kojem je navedeno da *pitanje dokaza na kojima se ne može zasnivati sudska odluka zauzima jedno od centralnih mjesta u našem krivičnom procesnom zakonu, a u okviru odredbe o bitnim povredama krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH po kojoj Sud čini (apsolutnu) bitnu povredu odredaba krivičnog postupka ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda. U tom smislu, postojanje pravno nevaljanih dokaza uvijek negativno utiče na donošenje zakonite i pravilne presude pa samo potvrđivanje njihovog postojanja, bez obzira da li idu u korist ili na štetu optuženog, te bez obzira na to da li su pouzdani, istiniti ili vjerodostojni, povlači (ima za posljedicu) nevaljanost krivičnog postupka i izrečene presude.*

140. Utvrđivanje pravno nevaljanih dokaza ograničava slobodu ocjene dokaza, ali zato stvara sve preduslove za donošenje pravilne i na zakonu zasnovane presude, a što je krajnji cilj krivičnog postupka.

²⁸ Službena zabilješka Državne agencije za istrage i zaštitu, broj 17-14/3-1-137/05 od 13.11.2008. godine; Službena zabilješka Državne agencije za istrage i zaštitu, broj 17-14/3-1-135/05 od 11.11.2008. godine

²⁹ Rješenje Suda BiH, broj S1 1 K 014977 18 Krž 2 od 08.05.2018. godine

141. U tom smislu, Vijeće će se pozvati i na stav Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine iznesen u presudi broj 09 0 K 015925 13 Kž 6 od 31.10.2013. godine³⁰, koji se odnosi na kriterije koji moraju biti ispunjeni da bi se službena zabilješka mogla koristiti kao zakonit dokaz, te isti u cjelosti glasi: „Iz prednjeg slijedi da nema posebnih formalnih pravila za ocjenu zakonitosti pojedinih, tačno određenih dokaza, nego sud, ravnajući se prema navedenoj odredbi cijeni zakonitost svakog konkretnog dokaza prema okolnostima konkretnog slučaja. Stoga se ne može poći od pretpostavke da svaka službena zabilješka sačinjena od strane ovlaštenih službenih osoba automatski predstavlja nezakonit dokaz i da se ne može koristiti u krivičnom postupku. S tim u vezi, valja podsjetiti da je sačinjavanjem službenih zabilješki u okviru poslova koji obavljaju organi unutarnjih poslova, redovan metod njihovog rada reguliran odgovarajućim propisima koji se na tu službu odnose. Stoga službena zabilješka predstavlja dokument koji, kao i bilo koji drugi, može pod određenim uvjetima biti korišten u krivičnom postupku radi utvrđivanja relevantnih činjenica. Međutim, takva zabilješka neće biti validan dokaz ukoliko ona sadrži izjave određenih osoba koje učestvuju u krivičnom postupku, uključujući osumnjičenog odnosno optuženog, jer u takvom slučaju osobe koje su takvu izjavu dale, nisu upozorene o pravima i obvezama koje im u skladu sa odredbama procesnog krivičnog zakona pripadaju, pa bi korištenje takvih izjava kao dokaza nedvojbeno predstavljalo povredu prava tih osoba, kao i bitnu povredu odredaba procesnog zakona. S druge strane, ukoliko se zabilješka odnosi na postupanje službenih osoba u okviru redovnih poslova kojima se bave nema nikakve smetnje da se ona u krivičnom postupku koristi kao dokaz (naravno, ukoliko ispunjava i formalne uvjete da se radi o originalu ili ovjerenoj kopiji, da je potpisana od osoba koje su je sačinile i sl.). Slijedom toga, neosnovano se žalbom tužitelja tvrdi da predmetna službena zabilješka koju je prvostepeni sud izveo kao dokaz suda, po automatizmu predstavlja nezakonit dokaz.“

142. Dakle, imajući u vidu da svjedoci, čiji su iskazi interpretirani u službenim zabilješkama, nisu bili upoznati sa svojim pravima i obavezama koji im u skladu s odredbama krivičnog procesnog zakona pripadaju, Vijeće predmetne službene zabilješke neće ni koristiti kao dokaz prilikom donošenja konačne sudske odluke,

³⁰ Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 09 0 K 015925 13 Kž 6 od 31.10.2013. godine, str. 2 i 3.

obzirom da se izjave date pred policijskim tijelima i konstatovane u službenim zabilješkama ne mogu se smatrati iskazima datim u istrazi u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH.

143. Kada su u pitanju činjenični navodi ove tačke optužnice, Vijeće je na uvid imalo pročitano izjavu oštećene Hasne Šubo, zatim iskaze svjedokinje Fadile Šubo, kako onu datu na glavnom pretresu, tako i dva iskaza iz istrage koji su predočavani svjedokinji prilikom neposrednog svjedočenja, te iskaze svjedoka Milovana i Miholjke Prodanović, koji, posmatrano suštinski, ne navode informacije o licima koji su kritičnog dana učestvovala u maltretiranju oštećene Hasne Šubo i odvođenju iste u Foču.

144. Međutim, analizom dva ključna dokaza na okolnosti navedene inkriminacije, odnosno iskaza svjedokinja Hasne i Fadile Šubo, Vijeće ponovo ističe da je svjedokinja Fadila Šubo dala dvije izjave i to 2008. i 2016. godine, dok je oštećena Hasna Šubo izjavu dala 2018. godine u kojoj ni jedne prilike ne spominje prezime izvjesnog Spomenka, dok Fadila Šubo, kojoj je navodno Hasna ispričala događaj, navodi njegovo prezime deset godina ranije, ističući kako to lice ona uopšte ne poznaje.

145. Pored ove ključne razlike, Vijeće se već osvrnulo na razlike u iskazima ove dvije svjedokinje i to u pogledu navoda u vezi ubistva Hanke Bojko i paljenja kuća u selu Pošajtovići, zatim u pogledu boravka oštećene Hasne Šubo, a na kraju i učešću Miodraga Nikačevića u odvođenju Zahira Bojke, od kada se istom gubi svaki trag.

146. S tim u vezi, te imajući u vidu svjedočenja ostalih svjedoka na navedene okolnosti, koja se, kako je istaknuto, uglavnom odnose na okolnost odvođenja Svetozara Prodanovića kritičnog dana u KPD Foča, ne navodeći imena učesnika događaja, ovo Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, utvrditi krivicu optuženog Spomenka Novovića ni za ove radnje.

147. Kada su u pitanju svjedoci odbrane na ovu tačku optužnice, na glavnom pretresu saslušani su svjedoci Milenko Vuković i Duško Milanović, koji su svjedočili o pripadnosti optuženog Spomenka Novovića topovskoj jedinici u okviru Fočanske brigade, a koja se u periodu od početka maja do sredine septembra 1992. godine

nalazila na Tjentištu, kao i o tome da je optuženi postao pripadnik jedinice Miodraga Nikačevića tek u septembru iste godine, Vijeće ovakve izjave nije detaljnije dovodilo u vezu sa iskazima svjedokinja Hasne i Fadile Šubo, obzirom da se iz ta dva, ključna, dokaza, nije moglo utvrditi van razumne sumnje da je upravo optuženi Spomenko Novović, kritičnog dana, bio „Spomenko“ kojeg je oštećena Hasna Šubo identifikovala kao lice koje joj je prijetilo da će je zaklati i da će njeno tijelo plutati Drinom do Goražda, time joj nanoseći teške psihičke posljedice.

Tačke II od 1-3. izreke presude – optuženi Borislav Pjano

Tačka II 1.

148. Tačkom II 1. optužnice, optuženom Borislavu Pjani na teret se stavlja počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti i to zatvaranjem, prisilnim preseljenjem i ubistvom, na način da je *Dana 29.08.1992. godine u selu Potpeće, općina Foča, Pjano Borislav, Nikačević Miodrag (trenutno u bjekstvu) i Pjano Miroslav (trenutno u Srbiji) učestvovali u zatvaranju i prisilnom preseljenju 10 civila bošnjačke nacionalnosti, te ubistvu šest (6) civila bošnjačke nacionalnosti, i to tako da su Pjano Borislav, Nikačević Miodrag i Pjano Miroslav zajedno sa 20-ak pripadnika jedinice „Nikač“ ušli u selo Potpeće podijeljeni u grupe, nakon čega su dvije grupe vojnika, uključujući Pjano Miroslava i Nikačević Miodraga, ispred kuće Fazlić Nure zarobile 10 mještana sela Potpeće i to: mldb. Fazlić Amela, mldb. Fazlić Anvira, Fazlić Azru, Fazlić Nuru i njenu mldb. djecu Ibru i Eminu, Veiz Džehvu, Lampo Hajru, mldb. Veiz Dženanu i mldb. Veiz Mirelu, gdje se Nikačević Miodrag predstavio oštećenima kao „Miodrag Nikačević, komandant Vojne policije“, dok je Pjano Borislav sa dva pripadnika „Nikačeve“ jedinice nezakonito lišio slobode još dva mještana i to Fazlić Omera i njegovu suprugu Fazlić Šemsu te su ih doveli pred kuću Fazlić Nure, dok su drugi pripadnici „Nikačeve“ jedinice pred kuću Fazlić Nure doveli još pet mještana sela Potpeće i to: Fazlić Hamida, Šeho Hatidžu, Ćoso Salku, Grčo Fatu i Kafedžić Adilu, a potom su pripadnici „Nikačeve“ jedinice natjerali ovih 17 zarobljenih mještana sela Potpeće da uđu u kuću Fazlić Nure, te su ih s vremena na vrijeme plašili ubacujući nešto u kuću i govoreći im: „Eto bombe“, pa su se smijali tome, a zatim su prosuli benzin po sobi gdje su držani zarobljeni civili, nakon čega je Nikačević Miodrag naredio pripadnicima jedinice „Nikač“ da povedu pojedine zarobljene žene i djecu*

prema Dragočavi, a potom su Nikačević Miodrag, Pjano Borislav i Pjano Miroslav, zajedno sa drugim pripadnicima jedinice „Nikač“, iz kuće izveli 11 zarobljenih žena i djece i to: mldb. Fazlić Amela, mldb. Fazlić Anvira, Fazlić Azru, Fazlić Nuru i njenu mldb. djecu Ibru i Eminu, Veiz Džehvu, Lampa Hajru, mldb. Veiz Dženanu, mldb. Veiz Mirelu i Fazlić Šemsu, nakon čega je Nikačević Miodrag naredio Pjano Borislavu i još četvorici pripadnika jedinice „Nikač“ da pucaju na preostalih šest civila koji su ostali zatvoreni u kući, nakon čega je Pjano Borislav stao jednom nogom na okvir prozora kuće koji je bio širom otvoren, dok je drugom nogom stajao na zemlji, te iz vatrenog oružja pucao na zarobljene osobe koje su ostale u kući, a potom je jedan od pripadnika Nikačeve jedinice uzeo ručnu bombu i ubacio je kroz prozor među zarobljene u kući, a nakon što je bomba eksplodirala, ušao je u kuću, ispalio još nekoliko rafala iz vatrenog naoružanja i izašao iz kuće, te su tako ubili šest zarobljenih civila i to: Fazlić Hamida, Čoso Salku, Grčo Fatu, Šeho Hatidžu, Kafedžić Adila i Fazlić Omera, a zatim zapalili kuću sa tijelima ubijenih, dok su preostalih 11 zarobljenih žena i djece odveli prema Dragočavi, gdje su zajedno sa dva druga zarobljena civila iz sela Saš na Dragočavi ukrcali na vojni kamion 150-ka te ih kamionom odvezli prema Foči i osim mldb. Fazlić Anvira zatvorili na području grada Foča, a nekoliko dana nakon toga preselili na područje Trnova pod kontrolom Armije BiH.

149. Prije nego se upusti u analizu dokaza provedenih na predmetne inkriminisane radnje, a imajući u vidu i način na koji su koncipirane navedene inkriminacije, odnosno, da se iz činjeničnog opisa ove tačke jasno može uočiti da se komandna odgovornost na teret stavlja Miodragu Nikačeviću i da isti na licu mjesta svojim podređenim, među kojima je i optuženi, izdaje naredbe da skupe civile pred kuću Nure Fazlić, zatim da ih sprovedu do Foče.

150. Također, iz činjeničnog opisa ove tačke optužnice, može se zaključiti da Tužilaštvo optuženom na teret stavlja izvršenje naredbe pretpostavljenog Nikačevića, koji zapravo odlučuje o sudbini oštećenih, odnosno koji, pored osoba koje su bile na čelu zatočeničkog objekta “Partizan”, donosi odluke o prisilnom preseljenju i zatvaranju.

Zatvaranje

151. Pored toga, iz iskaza saslušanih svjedoka, nije se moglo, van razumne sumnje, utvrditi da je optuženi Borislav Pjano učestvovao u bilo kakvom zatvaranju Omera Fazlića i Šemse Fazlić, obzirom da iz provedenih dokaza proizilazi da su navedena lica dovedena s ostalim civilima pred kuću Nure Fazlić u selu Potpeće.

152. Vijeće u tom smislu podsjeća na praksu MKSJ u pogledu radnje zatvaranja kao krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, koja se odnosi na to da zatvaranje, kao takvo, treba razumjeti kao proizvoljno zatvaranje, odnosno, lišenje slobode nekog pojedinca bez redovnog pravnog postupka, u sklopu širokog ili sistematskog napada, usmjerenog protiv civilnog stanovništva. Elementi zatvaranja su: *da je pojedinac lišen slobode, da je lišenje slobode proizvoljno, odnosno, da ne postoji pravni osnov koji bi opravdao lišenje slobode, da je djelo ili propust putem kojeg je pojedinac lišen fizičke slobode počinio optuženi ili osoba, odnosno, osobe za koje optuženi snosi krivičnu odgovornost, te da optuženi ima namjeru da pojedinca proizvoljno liši fizičke slobode ili posjeduje razumno znanje da bi njegovo djelo ili propust vjerovatno moglo dovesti do proizvoljnog lišenja fizičke slobode pojedinca.*³¹

153. Prema iskazima svih svedoka, uključujući i iskaz optuženog, nije sporno da je optuženi kritične prilike bio na licu mjesta događaja u selu Potpeće sa većom grupom pripadnika, „Nikačeve“ jedinice, uključujući i njegovog brata Miroslava Pjanu.

154. Iz iskaza svjedoka Šemse Fazlić proizilazi da su dana 30.08.1992. godine svjedokinja i njen muž Omer bili pored štale, gdje je Omer čuvao krave, a svjedokinja brala grah u kukuruzima, dok su djeca bila u kući Nure Fazlić, 50 metara od njihove kuće. Tada svjedokinja navodi da je „upalo“ pet, šest vojnika koji su im rekli da se ne plaše i da pođu s njima, kao i da je vidjela kako optuženi vodi njenog muža Omera koji je imao rasječenu usnu, te joj je muž rekao „*nemoj se plašiti, ovo je sin Miladina Pjane*“ i optuženom predao pištolj koji je posjedovao uz dozvolu, nakon čega su ih doveli pred kuću Nure Fazlić gdje su bile žene i djeca.³²

³¹ *Krnojelac*, Prvostepena presuda, paragraf 115.

³² Transkript od 08.09.2021. godine

155. Sin svjedokinje Šemse Fazlić, svjedok Amel Fazlić, naveo je da je u vrijeme događaja imao 10 godina i da se sjeća da su tog dana u njihovo selo došli vojnici na čelu sa Miodragom Nikačevićem, koji im je s nekog papira pročitao „nešto kao optužnicu“, u kojoj je bilo navedeno da su optuženi jer su napali srpske vojnike u selu Ljeskovina, da su na iste pucali, zbog čega će biti pritvoreni i ispitani, ističući da su svi vojnici bili korektni, osim Miroslava Pjane, koji je udario njegovog brata Anvira. Svjedok je također naveo da je vidio kada su optuženi Borislav Pjano i još dva vojnika doveli njegovog oca, a da je majka u tom trenutku bila pored štale, te da je otac imao krvavu usnu i da je istog sve vrijeme optuženi udarao nožem.

156. S druge strane, svjedokinja Nura Fazlić izjavila je da je da su Šemsu Fazlić i njenog muža Omera pred njenu kuću doveli srpski vojnici, jer su oni tom prilikom u svojoj njivi brali grah, te da na Omeru nije vidjela bilo kakve povrede.³³

157. Svjedok Drago Mićević pored toga što je izjavio je da su jedne prilike išli u akciju u selo Potpeće po naredbi komandanta Miodraga Nikačevića, izjavio da su po dolasku u selo, zatekli 15-20 civila, te da je od njih jedino poznavao Omera Fazlića koji ga je pozdravio sa „*gdje si Mićeviću*“ kada je prolazio pored njega i da na istom nije vidio nikakve povrede.

158. Svjedok Grujo Radović³⁴ je također potvrdio da je krajem avgusta 1992. godine s drugim pripadnicima jedinice „Nikač“ išao u selo Potpeće, jer su imali zadatak da stanovništvo tog sela dovedu u Foču po naredbi komandanta Miodraga Nikačevića.

159. Kada je u pitanju činjenični navod ove tačke optužnice koji se odnosi na to da je optuženi, zajedno sa drugim pripadnicima jedinice „Nikač“, zarobljene civile „*kamionom odvezli prema Foči i osim mladb. Fazlić Anvira zatvorili na području grada Foča*“, Vijeće također nije moglo utvrditi da je optuženi Borislav Pjano učestvovao u navedenoj radnji, imajući u vidu da su saslušani svjedoci svjedočili o tome da je optuženi, prije nego je kamion stigao na odredište, sišao s kamiona i otišao svojoj kući.

³³ Transkript od 28.09.2022. godine

³⁴ Transkript od 08.09.2021. godine

160. Pored toga, Vijeće je cijenilo iskaz svjedoka Radenka Obradovića koji je naveo da je krajem avgusta 1992. godine, u svojstvu vojnog policajca, poslan pored mosta u mjestu Dragočava da, zajedno sa drugim pripadnicima i dva kamiona, sačeka i preveze civile do Foče, te da su civili stigli u predvečerje, te da je među vojnicima vidio optuženog Borislava i njegovog brata Miroslava Pjanu, te je optuženi tada pridržavao nepokretnu ženu koja je došla na konju, da bi mu svjedok pomogao da skinu ženu sa konja i da je stave u kamion. Svjedok je također izjavio da je optuženi skinuo opasač i da je pomoću njega svezao samar, obzirom da je prethodni kolan pukao. Svjedok je dodao da mu je optuženi izgledao umoran i znojan, te ga je pitao šta je bilo, na šta mu je optuženi odgovorio da ne zna i da su drugi „izgleda gore napravili belaj“, prilikom čega je spominjao Avrama zvanog „Laki“. Nakon toga su došli i drugi pripadnici jedinice „Nikač“ i s njima još civila, uglavnom žena i djece, koje su kako svjedok navodi smjestili na kamion i krenuli prema Foči, ističući da je znao da ih trebaju predati u Stanicu milicije u Foči, kao i da je optuženi Borislav Pjano rekao vozaču da zaustavi kamion jer je htio izaći, što je i učinio na trgu u Foči, nakon čega su svjedok i ostali vojnici i civili otišli prema stanici, gdje ih je dočekao komandir Milomir Mališ.³⁵

161. Navedeno je potvrdio i svjedok Slavko Begenišić, koji je izjavio da je jedne noći na trgu sreo optuženog koji je iskočio iz vojnog kamiona, noseći opasač u ruci, te ga je svjedok pitao što mu je opasač u ruci, na šta mu je optuženi odgovorio da je vezao samar na konju jer je kolan pukao. Vidio je optuženog kako ulazi u ulaz zgrade u kojoj je stanovao, a stanovali su stanovali u dva susjedna ulaza.

162. Slijedom provedenih dokaza na okolnost nezakonitog lišavanja slobode civila Šemse i Omera Fazlića i zatvaranja civila na području grada Foča, Vijeće nije moglo utvrditi da su ispunjeni bitni elementi zatvaranja kao zločina protiv čovječnosti, prvenstveno zbog nedostatka dokaza. Naime, da bi Vijeće moglo razmatrati ispunjenost elemenata određenog krivičnog djela, mora na raspolaganju imati činjenice na osnovu kojih će pravno kvalifikovati to djelo, koje činjenice u konkretnom slučaju nisu navedene. Pored toga, Vijeće je imalo u vidu da je nužna *mens rea* krivičnog djela zatvaranja u okviru zločina protiv čovječnosti upravo namjera da se

³⁵ Transkript od 09.03.2023. godine

određeno lice liši slobode ili logični zaključak da će to djelo vjerovatno dovesti do proizvoljnog lišavanja slobode.³⁶

163. Također, umišljaj da se žrtve liše slobode ne odnosi se samo na konkretno hapšenje, već i njihovo držanje u zatočeništvu. U konkretnom slučaju, Vijeće smatra da Tužilaštvo nije ni dokazivalo umišljaj optuženog, kako u pogledu radnje zatvaranja, tako i u pogledu deportacije civila iz sela Potpeće, o čemu će biti riječi o nastavku.

Deportacija

164. Ovom tačkom optužnice optuženom Borislavu Pjani na teret se stavlja i da je učestvovao u deportaciji bošnjačkog civilnog stanovništva iz sela Potpeće na način da su, nakon zarobljavanja, pripadnici jedinice „Nikač“, civile *kamionom odvezli prema Foči i osim mlđb. Fazlić Anvira zatvorili na području grada Foča, a nekoliko dana nakon toga preselili na područje Trnova pod kontrolom Armije BiH.*

165. S tim u vezi, Vijeće nalazi da Tužilaštvo nije provelo ni jedan dokaz na okolnosti navodnog učešća optuženog u deportaciji civilnog stanovništva iz sela Potpeće, ali i da se, iz dokaza provedenih od strane odbrane, proizlazi da je optuženi, prije nego su civili zatvoreni u Foči, sišao s kamiona i otišao svojoj kući, te nema informacija o tome koje su dalje radnje optuženog nakon tog trenutka.

Ubistvo

166. Vijeće će se u nastavku obrazloženja detaljno osvrnuti na radnju ubistva koja se optuženom stavlja na teret, na koju okolnost je imalo priliku saslušati veći broj svjedoka, kako optužbe, tako i odbrane.

167. Tužilaštvo optuženom stavlja na teret da je: „...*Nikačević Miodrag naredio Pjano Borislavu i još četvorici pripadnika jedinice „Nikač“ da pucaju na preostalih šest civila koji su ostali zatvoreni u kući, nakon čega je Pjano Borislav stao jednom nogom na okvir prozora kuće koji je bio širom otvoren, dok je drugom nogom stajao na zemlji,*

³⁶ Sud BiH, Prvostepena presuda u predmetu *Rašević i drugi*, strana 71.

te iz vatrenog oružja pucao na zarobljene osobe koje su ostale u kući, a potom je jedan od pripadnika Nikačeve jedinice uzeo ručnu bombu i ubacio je kroz prozor među zarobljene u kući, a nakon što je bomba eksplodirala, ušao je u kuću, ispalio još nekoliko rafala iz vatrenog naoružanja i izašao iz kuće, te su tako ubili šest zarobljenih civila i to: Fazlić Hamida, Čoso Salku, Grčo Fatu, Šeho Hatidžu, Kafedžić Adila i Fazlić Omera, a zatim zapalili kuću sa tijelima ubijenih“.

168. Na okolnosti ovog događaja svjedočili su svjedoci: Amel Fazlić, Azra Šesto, Šemsa Fazlić, Grujo Radović, Nura Fazlić, Radmilo Šarović, Drago Mićević i optuženi u svojstvu svjedoka.

169. Svjedok Amel Fazlić³⁷ u svojoj izjavi je opisao da je posljednje što je vidio prilikom napuštanja sela, da optuženi ostaje na prozoru kuće sa puškom, osvjetljen nekom lampom i da su s njim bila još dva vojnika. Na pitanje kako je optuženi stajao, svjedok je odgovorio da je ta kuća bila napravljena pred rat i da je samo ta mala soba bila opremljena, dok je oko kuće bio iskopan kanal i kuća je bila u blagom brdu, te kako je taj kanal bio do temelja, bio je prozor koji je gledao u tu sobu i zemlja je bila u nivou prozora, a optuženi je lijevom nogom stajao na prozoru, desnom nogom na zemlji, dok je pušku uperio prema sobi u kojoj su bili civili. Nakon što se svjedok s ostalim civilima udaljio oko 300 metara od kuće, čuli su se rafali, ističući kako je imao osjećaj da je pucalo iz više pušaka, pa kada su pucnjevi prestali, čula jaka eksplozija, zbog čega svjedok pretpostavlja da su bacili bombu.

170. Svjedok je dalje naveo da ih je nakon nekog vremena stigao optuženi i da je njegovoj majci rekao da je zlato i pare vratio Omeru (njenom mužu, odnosno, njegovom ocu), na šta mu je njegova majka rekla da zna da je ubio njenog muža, a optuženi joj je odgovorio da pazi šta priča i nešto u smislu „*ne može te niko ovdje zaštititi*“.

³⁷ Transkript od 01.09.2021. godine

171. Postupajući tužilac svjedoku je prilikom svjedočenja na glavnom pretresu, predočio fotodokumentaciju koja je uložena u dokazni materijal³⁸, te je svjedok pojasnio da se na fotografijama nalazi kuća Nure Fazlić gdje su se civili nalazi kritičnog dana, dok je na fotografiji broj 20. naveo da se radi o sobi gdje su bili smješteni civili, a u koju sobu gleda prozor, koji je na fotografiji broj 26, za koji tvrdi da je na njemu jednom nogom stajao optuženi s puškom. Na fotografijama broj 28. i 29. nalazi se svjedok koji je pokazao u kojem položaju se nalazio optuženi kritičnog dana, pojašnjavajući da se na mjestu na kojem stoji njegova noga na zemlji, ta zemlja sada urušila.

172. Na pitanje odbrane optuženog Borislava Pjane da istog opiše, svjedok je izjavio da je optuženi kritične prilike bio u uniformi, da je imao malo dužu, crnu bradu, te da ga je znao iz viđenja kada bi prolazio pored njegove kuće, dok je Miroslava Pjanu opisao kao osobu kratke kose, obrijanog i mršavog. Također na pitanje da ponovi gdje se nalazio u trenutku kada optuženog vidi posljednji put prije polaska, svjedok je odgovorio da se nalazio ispred kuće, držeći majku za ruku, udaljen desetak metara i u mraku, ističući kako je pored optuženog stajao jedan vojnik i držao bateriju, kao i da je optuženi gledao u njihovom pravcu, a ne prema unutrašnjosti prostorije.

173. Nakon što su svjedoku ponovo predočene fotografije pod brojevima 27. i 28. iz pomenute fotodokumentacije, te nakon što je upitan da li je u vrijeme događaja postojalo prozorsko okno i štok, svjedok je odgovorio da jeste, ali da tada nije postojala pukotina u kojoj svjedok na fotografijama drži lijevu nogu, kao i da se tu trenutno ne može podići noga jer se u međuvremenu urušilo oko pola metra zemlje na mjestu gdje je bio iskopan kanal.

174. Da je svjedok prisustvovao uviđaju, potvrdio je i svjedok Emir Vardo, službenik Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), koji je izjavio da su dana 07.11.2018. godine postupili po naredbi Tužilaštva BiH i izvršili uviđaj te fotografisali lice mjesta, a koji se odnosio na događaja u kući Nure Fazlić dana 30.08.1992. godine, kojom

³⁸ Zapisnik o uviđaju, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-123/18 od 07.11.2018. godine; Foto-dokumentacija; Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-10/6-168-FD/18 od 26.11.2018. godine (dokaz T-13)

prilikom je na licu mjesta bio i svjedok Amel Fazlić, kako bi službenicima SIPA-e pokazao kući i opisao šta se dešavalo kritičnog dana. Svjedok je također potvrdio da je prilikom izlaska na lice mjesta sačinjena fotodokumentacija i zapisnik o uviđaju, potvrdivši da se radi o njegovom potpisu na istima, a koji dokazi su uloženi u spis predmeta i označeni već pomenutim brojem T-13.

175. Međutim, uvidom u sadržaj Zapisnika o uviđaju, broj broj 16-06/1-04-1-123/18 od 07.11.2018. godine, na strani 2., je navedeno *“prema iskazu svjedoka, trojica vojnika su stajali sa vanjske strane prozora, od kojih je jednog svjedoka prepoznao i radilo se o Pjano Miroslavu, sa uperenim puškama u pravcu civila koji su se nalazili u unutrašnjosti prostorije.”* U pomenutom zapisniku, također je navedeno da *“prema iskazu svjedoka, pripadnik VRS Pjano Miroslav i još dva vojnika su držali uperenu pušku u unutrašnjost prostorije u pravcu zarobljenih civila, dok su ostali pripadnici VRS sjedili napolju iza i to mjesto je označeno tragom 4.”*

176. Kako se to može zaključiti iz iskaza ovog svjedoka, isti na glavnom pretresu identifikuje optuženog Borislava Pjanu kao osobu koja stoji s puškom na prozoru kuće Nure Fazlić, u kojoj su nedugo nakon toga ubijeni civili, dok 2018. godine istražiteljima SIPA-e izjavljuje da se radilo o Miroslavu Pjani, dok ni jednom riječju ne spominje optuženog kao osobu koja ostaje s civilima koji su nakon toga ubijeni.

177. Također, nakon što je svjedoku Amelu Fazliću predložena fotografija označena brojem 4. od strane odbrane optuženog³⁹ na kojoj se nalazi optuženi Borislav Pjano u septembru 1992. godine, svjedok navedenog nije mogao prepoznati, tvrdeći da je u vrijeme kritičnog događaja 30.08.1992. godine imao dugu bradu. Na pitanje da li zna da li je optuženi te prilike pucao u unutrašnjost kuće i da li je u istu ubacio bombu, svjedok je odgovorio to nije vidio. Na kraju, na pitanje optuženog da li je ikoga od Pjana poznavao, jer je u selu bilo osam kuća Pjana, svjedok je izjavio da je poznavao djevojčicu Miru Pjano koja je s njim u razred, te da preko svoje majke zna za njih.

³⁹ Fotografije pod brojevima 1, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 (dokaz broj O2-2)

178. Svjedokinja Azra Šesto⁴⁰, sestra svjedoka Amela Fazlića, potvrdila je da je kritičnog dana u selu Potpeće vidjela braću Miroslava i Borislava Pjanu, te da je znala da je Borislav stariji od Miroslava i da ih je znala iz viđenja kada bi prolazili pored njihove kuće, kao i da je njena porodica dobro poznavala njihovog oca Miladina koji bi dolazio da im pomogne u nekim poslovima. Ova svjedokinja također je izjavila da joj je optuženi, kada je vidio da svjedokinja ima fotografiju starije sestre koja se tada nalazila u Sarajevu, rekao „*eh da je sad Anvira ovdje, sad bih vam je je*ao na vaše oči, ali sreća nije tu*“, tvrdeći da je to rekao pred njenim majkom i ocem, međutim, njena majka, svjedokinja Šemsa Fazlić, navedeni događaj nije pominjala u svom iskazu. Svjedokinja Azra Šesto dalje je navela da su i optuženi i njegov brat Miroslav Pjano ostali kod civila zatočenih u kući, a da je ona s ostalim ženama i djecom, krenula prema Dragočavi s drugim vojnicima.

179. Vijeće podsjeća da ni svjedok Amel Fazlić ni njegova majka, Šemsa Fazlić, navedeno nisu izjavili prilikom svog svjedočenja, obzirom da je svjedok Amel Fazlić naveo da je optuženi ostao s još dva njemu nepoznata vojnika, tvrdeći da je poznavao Miroslava Pjanu, dok je svjedokinja Šemsa Fazlić navela da je optuženi ostao pored kuće Nure Fazlić, ne navodeći i njegovog brata, kako to tvrdi njena kćerka.

180. Pored toga, obzirom da je svjedokinja Azra Šesto, prilikom direktnog ispitivanja, tvrdila da je dobro poznavala i Borislava i Miroslava Pjanu, odbrana optuženog istoj je postavila pitanje da li je znala gdje je optuženi tada radio, da li je bio oženjen prije rata, u koju srednju školu je išao prije rata, te da li je njegov otac ikad pričao išta o njemu, svjedokinja je odgovorila da ne zna ništa o njemu, niti je ikad razgovarala s njegovim ocem, te da ga poznaje likom.

181. Njihova majka, svjedokinja Šemsa Fazlić, opisala je kako su pred kućom Nure Fazlić vojnici izdvojili žene i djecu, te s njima krenuli iz sela prema Dragočavi, a šest civila ostavili u kući i ubili, i da su oko kuće polili benzinom. Na pitanje da li je s civilima krenuo i optuženi, svjedokinja je izjavila da nije i da je ostao u kući, te da je kada su se malo udaljili od sela čula rafalnu paljbu, a zatim je vidjela vatru iz kuće. Kada su krenuli s tog mjesta, navodi da ju je tada stigao optuženi i da joj je rekao „*dao sam ti*

⁴⁰ Transkript od 13.04.2022. godine

onu maramicu Omeru“ (misleći na zlato koje mu je ranije predala), na šta mu je svjedokinja rekla „što si dao, možda si ga ubio“, te je optuženi rekao „šuti, ne govori to, on je mlad, otići će s vojskom“.

182. Suočena sa izjavama koje je dala u istrazi⁴¹, a zbog razlike u dijelu u kojem je na glavnom pretresu izjavila da je optuženi ostao u selu sa puškom, dok to u istrazi to nije navodila, svjedokinja je odgovorila da je tužilac nije ni pitao i da je to razlog zbog kojeg to ranije nije izjavila.

183. Upitana da opiše fizički izgled optuženog Borislava Pjane u to vrijeme, svjedokinja je izjavila da je isti imao „poveliku“ bradu boje njegove kose, da u to vrijeme nije bio oženjen i da je radio u policiji.

184. Također, na pitanje odbrane da li živi u zajedničkom domaćinstvu sa sinom Amelom, svjedokinja je odgovorila da živi, dok na pitanje da li je s njim razgovarala o njegovom svjedočenju nekoliko dana ranije i da li su isto komentarisali, svjedokinja nije željela dati odgovor.

185. Svjedokinja Nura Fazlić⁴², pred čijom kućom su skupljeni civili kritičnog dana, što nije sporno, odnosno, u čijoj kući je kasnije prema navodima optužnice ubijeno šest civila, izjavila je da je kritičnog dana od vojnika prepoznala samo „Miladinove“ iz Brusana, Borislava i Miroslava, te da je pored njih bilo još pet ili šest vojnika. Svjedokinja tvrdi da su i Borislav i Miroslav Pjano s njima odmah krenuli kada im je naređeno da idu iz sela također ističući kako je optuženi stavio nepokretnu Džehvu na konja i to naopako jer se samar okrenuo. Dakle, njen izksaz ne potvrđuje da je optuženi ostao pored njene kuće, kako su to tvrdili svjedoci Amel i Šemsa Fazlić, te Azra Šesto,

186. Dalje je svjedokinja izjavila da je ona odvedena na saslušanje u SUP u Foči, gdje ju je saslušavao stariji brat Pjano, prvobitno tvrdeći da mu je ime Borislav, također

⁴¹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Šemse Fazlić, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki 282/00 od 23.10.2000. godine; Zapisnik o prikupljanju izjave od svjedoka Šemse Fazlić, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-14/3-2-136/09 od 25.08.2009. godine (dokaz O2-1)

⁴² Transkript od 28.09.2022. godine

navodeći da ju je isti tukao lopaticom za ugalj po glavi i da joj je urezao krst na ruci, međutim, na ponovno pitanje tužioca ko je tačno ispitivao, svjedokinja je izjavila da je to bio stariji Miroslav, te da je nakon njega došao i mlađi brat i prijetio joj da će joj odrezati uho.⁴³

187. Opisujući fizički izgled braće Pjano, svjedokinja Nura Fazlić navela je da je stariji bio Miroslav i da je u to vrijeme imao bradu, dok je Borislav bio mlađi i kod njega nije vidjela bradu, da je imao crnu kosu i bio je niži od brata, kao i da ni jedan od njih nije bio oženjen prije rata, niti su imali djecu. Na pitanje odbrane da li joj je optuženi nanio neke povrede, svjedokinja je rekla da nije, nego da je bila krvava zbog radnji njegovog brata Miroslava, koji ju je saslušavao u SUP-u.

188. Kada je u pitanju iskaz ove svjedokinje, Vijeće primjećuje da ista nema razloga da na bilo koji način štiti optuženog, imajući u vidu da ga optužuje i da joj je prijetio da će joj odsjeći uho, te da je detaljno navela optužujuće radnje koje je poduzeo njegov brat Miroslav prema njoj, prilikom saslušanja u prostorijama SUP-a Foča.

185. Svjedok Grujo Radović, prema iskazima drugih svjedoka, tadašnji zamjenik komandanta Miodraga Nikačevića, koji se također nalazio s drugim pripadnicima jedinice u selu Potpeće u vrijeme kritičnog događaja, svjedočeći u istrazi izjavio je da su kod kuće sa civilima tog dana ostali „Laki“, odnosno Vlastimir Avram, zatim Savo Pljevaljić, Miro Pjano i da nije siguran za njegovog brata Borislava⁴⁴.

189. Za razliku od svjedoka Gruje Radovića, svjedok Radmilo Šarović, koji se također nalazio u selu Potpeće prilikom ubistva i odvođenja civila, naveo je da im je Miodrag Nikačević rekao da stanu i pucaju u pravcu te kuće, pa su svjedok i još četiri ili pet vojnika, stajali na udaljenosti od 30-40 metara od kuće, ističući kako se ništa nije vidjelo i da je Nikač sve vrijeme gledao u njih, te da su ostali vojnici zapucali, dok je on malo sačekao, a zatim podigao pušku „papovku“ i ispucao jedan metak visoko ispod krova, na šta mu je Nikač rekao da „*puca kao Miško u vazduh*“, nakon čega se nasmijao, da bi lice nadimka „Laki“ reklo „*ko vas je doveo u jedinicu, to se tako ne*

⁴³ *Ibid*, strana 27.

⁴⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Gruje Radovića, Tužilaštvo BiH, broj T20 0 KTRZ 0003078 10 od 26.05.2020. godine (dokaz T-10)

radf i ušao na vrata, ispalio jedan rafal, a nakon toga ubacio i bombu kroz prozor i kad je ista eksplodirala, ispalio još jedan rafal i rekao „*ovako se to radf*“.

190. Optuženi Borislav Pjano, svjedočeći u svojstvu svjedoka, ne spori da je kritičnog dana kamionom došao do Dragočave, i odlazi do kuće Anđelka Perišića koji je živio u blizini i s kojim se zadržava u razgovoru, što je svjedok Anđelko Perišić i potvrdio. Ostatak vojske se razišao po livadama, te optuženi navodi da je za njima krenuo, kao i da po dolasku u Potpeće pred jednu kuću zatiče vojsku i civile, a na jednoj strani kuće vidi svog brata kako previja dijete koje se „nabilo“ na ekser, što drugi svjedoci nisu izjavljivali. Optuženi je također naveo da nije poznavao civile koji su se tu nalazili, ali da je primijetio Dragu Mićevića koji je razgovarao s jednim civilom u radnoj odjeći. U jednom trenutku optuženi je vidio kako „Laki“ iz kuće izvodi jednu ženu, drži pištolj i tuče je, govoreći da su kuće pune oružja, pritom galameći na ostatak vojnika što sjede. Optuženi je dalje naveo da mu je Miodrag Nikačević naredio da dovede konja koji se nalazio na livadi, što je optuženi i uradio, nakon čega je konja doveo ispod kuće na put, te na njega stavljaju nepokretnu ženu koju je iznijela vojska, ističući kako je u putu skinuo svoj opasač jer su kolani na samaru popustili, pa ih je tim opasačem pritezao. Kada su krenuli sa civilima, optuženi kako navodi, je vidio da su kod kuće ostali Miodrag Nikačević, Grujo Radević, Vlastimir Avram „Laki“, Drago Kocić, Savo Pljevaljić, Mićko Šarović i Radomir Vrećo.

191. Dakle, prema iskazima svih svjedoka nije sporno da su u selo Potpeće došli vojnici, pripadnici Nikačeve jedinice, njih dvadesetak. Prihvatajući iskaze brojnih svjedoka Vijeće nalazi da su vojnici po dolasku u selo počeli zlostavljati i maltretirati mještane, te da su ih doveli pred kuću Nure Fazlić.

192. Kako je to već istaknuto, svjedok Amel Fazlić, koji je u to vrijeme imao desetak godina, naveo je da je te prilike jedan dio vojnika krenuo s određenim brojem civila u pravcu Dragočave i Foče, dok je šest civila i to: Hamid Fazlić, Salko Ćoso, Fata Grčo, Hatidža Šeho, Adil Kafedžić i Omer Fazlić, zatvoreno u kući Nure Fazlić, koje je čuvalo nekoliko vojnika koji su ostali.

193. Svjedok navodi da je među tim vojnicima vidio Borislava Pjanu koji ostaje na prozoru kuće s puškom uperenom prema unutrašnjosti kuće. Međutim, odbrana je u

spis uložila fotografije na kojima se vidi kako optuženi ni na koji način ne može podići nogu u visini tog prozora na način da na isti stane, kako je to svjedok opisao, ali i da je isti taj svjedok prisustvovao uviđaju 2018. godine koji su vršili službenici SIPA-e, a u kojem je navedeno da je svjedok tada izjavio da je prepoznao Miroslava Pjanu sa uperenom puškom prema civilima, sa još dva vojnika, ne spominjući optuženog Borislava Pjanu među tim vojnicima.

194. Nasuprot ovom iskazu, svjedokinja Nura Fazlić, svjedočeći na glavnom pretresu, izjavila je kako braća Pjano, koje je, kako njih tako i njihovu porodicu poznavala od ranije, kreću sa civilima prema Dragočavi, te da se tek kasnije čuje pucnjava.

195. Svjedok Grujo Radović, naveo je da je krenuo zajedno s civilima prema Dragočavi, dok je kod kuće ostalo nekoliko vojnika, među kojima Miroslav Pjano, "Laki", Avram, dok za optuženog Borislava Pjanu nije bio siguran.

196. S tim u vezi, Vijeće je imalo u vidu i iskaz svjedoka Radmila Šarovića, koji je te prilike ostao pored kuće Nure Fazlić u kojoj su bili zatvoreni civili, navodeći da im je Miodrag Nikačević naredio da pucaju u okno prozora na kući, na šta je svjedok ispalio metak u vazduh, te da se sva pucnjava na tome završila sve dok vojnik nadimka "Laki" nije prišao i ubacio bombu u kuću i, nakon što je ista eksplodirala, ispalio rafal i rekao im "ovako se to radi", ističući kako ne vjeruje da je s njima te prilike bio optuženi.

197. Pored toga, svjedoci Radenko Obrenović, Emin Veiz, "B1" i Slavko Begenišić potvrdili su iskaz optuženog da je optuženi, prilikom kretanja civila prema Dragočavi, pridržavao nepokretnu ženu Džehvu Veiz na konju i da je čak upotrijebio svoj opasač za držanje samara na konju.

198. Tako je svjedok Radenko Obradović⁴⁵ izjavio da je kritičnog dana poslan kao vojni policajac da preuzme civile u mjestu Dragočava i da iste kamionom prevezu u Foču. Navodi da je vidio kada su braća Pjano došla, vodeći konja na kojem se nalazila nepokretna žena, uz koju je bila jedna djevojka, te je svjedok optuženom pomogao da

⁴⁵ Transkript od 09.03.2023. godine

skine ženu s konja. Vidio je kako je optuženi skinuo opasač i svezao samar, jer je kolan od samara pukao.

199. Svjedok Emin Veiz, koji nije sudionik ovog događaja, izjavio je da je za vrijeme rata bio u Beogradu i da je saznao da su bratova djeca, Dženana i Mirela Veiz, kao i snaha Džehva Veiz, žive i da se nalaze u sabirnom centru. Svjedok je također naveo mu je Mirela Veiz ispričala kako je jednog dana u selo došla vojska i da su im saopštili da moraju da ih vode, na šta su djeca rekla da ne mogu bez majke, pa su preko motorole javili da žena i djeca moraju biti prebačena, te da ih je vojnik vodio za ruku i da su majku stavili na konja. Također je naveo da je od Save Mandića saznao da se radilo o Borislavu Pjani, kojeg je vidio prvi put mjesec dana prije svjedočenja.

200. Dakle, na osnovu ovakvih kontradiktornih iskaza svjedoka, Vijeće nije moglo van razumne sumnje, utvrditi da je optuženi Borislav Pjano bio jedno od lica koja su kritične prilike učestvovala u ubistvu šest civila u kući Nure Fazlić u selu Potpeće, posebno imajući u vidu da iskaz svjedoka Amela Fazlića, na čijem svjedočenju Tužilaštvo zasniva činjenični opis ove tačke optužnice, nije potkrijepljen ni jednim drugim iskazom, osim iskazima njegove sestre i majke. Pritom, Vijeće je imalo u vidu i da je ovaj svjedok, prilikom vršenja uviđaja od strane pripadnika SIPA-e 2018. godine, istima saopštio da je kritičnog dana prepoznao Miroslava Pjanu kao vojnika koji je stajao na prozoru s uperenom puškom i koji je s druga dva vojnika ostao kod kuće Nure Fazlić, u kojoj su nedugo nakon toga ubijeni civili, dok je na glavnom pretresu tvrdio da se radilo o optuženom Borislavu Pjani, te da braću Pjano njegova majka bolje poznaje.

201. Pored toga, brojni su svjedoci koji su u svojim iskazima naveli da je optuženi krenuo sa civilima, a da su pored kuće ostali drugi vojnici, te da to znaju po tome što je optuženi vodio ženu Džehvu Veiz na konju, istu pridržavajući da ne bi pala.

202. Na kraju, kada je u pitanju smrt oštećenog Hamida Fazlića, koji se navodi kao jedan od šest ubijenih civila u kući Nure Fazlić kritičnog dana, Vijeće je cijenilo iskaz svjedoka Anđelka Perišića⁴⁶, koji je naveo da je u vrijeme događaja živio u selu

⁴⁶ Transkript od 24.08.2022. godine

Potpeće i da je među vojnicima vidio i optuženog Borislava Pjanu, te da je mještane sela poznao, među kojima Hamida i Omera Fazlića. Svjedok navodi da je narednog dana od događaja vidio dim iz kuće Hamidovog sina i da je otišao da vidi šta je u pitanju, zatekavši u kući tijela tri- četiri žene na jednoj strani, dok je na lijevoj strani prostorije vidio Salku Ćosu, koji je inače s njim radio. Nakon toga, kako je izjavio, pobjegao je nazad, da bi u centru sela čuo neki glas i prišao kući Hamida Fazlića, jer je glas dopirao iz njegove kuće, zatekavši otvorena vrata, te ulazi u kuću, gdje navodi da je u sobi vidio čovjeka kako leži, sav zamotan u jorgan, pokriven po glavi i govori „*O Roso, ponesi mi hljeba*“, pojašnjavajući da se radi o ženi koja bi im ponekad donosila hranu. Na pitanje ko je bio čovjek koji je ležao pokriven, svjedok je odgovorio da se radilo o Hamidu Fazliću i da ga nakon toga više nije vidio.

203. S tim u vezi, odbrana je u spis uložila i Izvod iz knjige nestalih MKCK⁴⁷ u kojem je kao datum smrti Hamida Fazlića naveden novembar 1992. godine, tako da se postavlja pitanje tačnog datuma smrti oštećenog, sve imajući u vidu da je u činjeničnom opisu ove tačke optužnice navedeno da je Hamid Fazlić, s ostalih pet civila, ubijen dana 29.08.1992. godine u kući Nure Fazlić u selo Potpeće, opština Foča.

Tačka II 2. izreke presude – nečovječno postupanje prema Omeru Fazliću

204. U pogledu posljednje dvije tačke optužnice koje se odnose na inkriminacije nečovječnog postupanja i pljačke od strane optuženog Borislava Pjane, Vijeće će se detaljno baviti analizom iskaza svjedokinje Šemse Fazlić, na čijem iskazu Tužilaštvo zasniva svoju optužbu, ali i iskazima svjedoka njene djece Amela Fazlića i Azre Šesto, čiji su iskazi već analizirani u pogledu identifikacije optuženog u tački II 1. izreke presude.

205. Optuženom Borislavu Pjani na teret se stavlja da je *Dana 29.08.1992. godine u selo Potpeće, općina Foča, a nakon zarobljavanja 17 civila, Pjano Borislav je nečovječno postupao prema zarobljenom civilu bošnjačke nacionalnosti i to tako što je ispred štale Fazlić Omera, pretukao Fazlić Omera, a zatim ga sa još dva vojnika*

⁴⁷ Izvod iz knjige nestale osobe na teritoriji Bosne i Hercegovine, Međunarodni komitet Crvenog križa (O2-5)

odveo kod ostalih nezakonito zarobljenih mještana ispred kuće Fazlić Nure, gdje je bilo vidljivo da je Fazlić Omer bio vidno pretučen i krvav, a nedugo nakon toga je ponovo odveo Fazlić Omera do njegove kuće gdje ga je udario i nožem mu isjekao košulju i time mu nanio velike patnje.

206. Svjedokinja Šemsa Fazlić, supruga Omera Fazlića, svjedočeći na glavnom pretresu, navela je da su dana 30.08.1992. godine njen muž Omer i svjedokinja, otišli do štale, da bi muž čuvao krave, a svjedokinja brala grah u kukuruzima, a za djecu je navela da su otišla u kuću Nure Fazlić, koja je odatle bila udaljena oko 50 metara. U jednom trenutku, svjedokinja navodi da je čula zvukove „kao kad stoka hoda kroz kukuruze“, te je vidjela da se radi o pet, šest vojnika koji su im rekli da se ne plaše i da idu s njima, u kojem trenutku svjedokinja navodi da je pala na livadu i da ju je jedan od vojnika podigao, dok je Boris Pjano vodi njenog muža, kojem je usna bila rasječena, te joj muž govori „*nemoj se plašiti, ovo je sin Miladina Pjane*“. Dalje je svjedokinja navela da je Boris od muža tražio pištolj za koji je imao dozvolu, te mu je isti i dao, dok je svjedokinja htjela uzeti pulover, na šta joj je Boris rekao „*neće ti trebati*“. Zatim svjedokinja navodi da su ih povelili prema kući Nure Fazlić, gdje su se nalazile žene i djeca, te je svjedokinja ušla u kuću, a muž je ostao vani. Na pitanje zašto Borislava naziva „Boris“, svjedokinja je odgovorila da su ga tako zvali, te da se razlikovao od brata jer je imao bradu i bio je puniji, dok je Miroslav bio mršaviji.

207. Nakon toga, svjedokinja je navela da su nju i muža Boris i dva vojnika odveli u njenu kuću, da je Boris tražio da mu da zlato, za koje je vrijeme Boris muža udario nožem po glavi, na šta joj je muž rekao da preda zlato ako zna gdje je, što je svjedokinja i učinila, navodeći da je zlato predala u maramici, zajedno sa svekrvinim dukatima, ističući da je među zlatom bilo prstenja, privjesaka, zlatnih zuba, satova. Svjedokinja je dalje izjavila da su njenog muža odveli u podrum da im da rakiju, nakon čega je muž izašao sav krvav, navodeći kako mu je optuženi isjekao košulju i kako mu je psovao balijsku majku, pritom ga udarajući po glavi.

208. Upitana da opiše druge vojnike koji su bili pored njenog muža i koja su je, zajedno s optuženim, uvela u kuću radi pronalaska zlata, svjedokinja je izjavila da druge nije poznavala i da ih nije ni gledala, te da je znala samo optuženog, kao i da nije bilo struje, ali da su vojnici imali baterije.

209. Prilikom unakrsnog ispitivanja, odbrana optuženog Borislava Pjane predložila je izjave koje je svjedokinja davala u istrazi⁴⁸, za koje je svjedokinja potvrdila da se na istima nalazi njen potpis. Tako u izjavi od 23.10.2000. godine svjedokinja ni jednom riječju ne spominje da je njenog muža Omera bilo ko udarao, ne spominje ni uzimanje zlata, niti bilo koje druge detalje koje je navela na glavnom pretresu. Ni u izjavi datoj 25.08.2009. godine svjedokinja ni u jednom momentu ne spominje da je njenog muža na bilo koji način maltretirao optuženi, osim da je tražio pištolj za koji je muž posjedovao dozvolu i zlato koje je svjedokinja posjedovala.

210. Na pitanje da objasni razlike u iskazima u pogledu nanošenja povreda njenom mužu Omeru Fazliću, kako je to naznačeno u činjeničnom opisu ove tačke optužnice, svjedokinja je navela da „*joj je to bilo prvo da izjavi*“, ali da možda nije uneseno u zapisnike i da ona ne zna ko je pogriješio.

211. Svjedok Amel Fazlić, sin svjedokinje Šemse Fazlić i oštećenog Omera Fazlića, naveo je da mu je majka ispričala da je Borislav Pjano udarao njegovog oca nožem po glavi, zbog čega mu je curila krv niz glavu.

212. Upoređujući iskaze ova dva svjedoka, Vijeće zaključuje da isti ne podupiru jedan drugog u odlučnim dijelovima, obzirom da svjedok Amel Fazlić, po vlastitom kazivanju, koji crpi svoja saznanja za navodne postupke optuženog prema njegovom ocu, od majke, izjavio da je optuženog isti udario čim je rekao da je to njihov komšija Borislav, iako njegova majka, svjedokinja Šemsa Fazlić, navodi da joj je muž rekao „*nemoj se plašiti, ovo je sin Miladina Pjane*“ nakon čega je optuženi zatražio od oštećenog da mu preda pištolj, ne navodeći da ga je optuženi u tom trenutku udario.

213. Također se postavlja pitanje da li je svjedokinja zaista poznavala Borislava Pjanu u tom trenutku, kako tvrdi, obzirom da je i sama navela da joj je muž rekao da je to sin Miladina Pjane, što bi bilo bespotrebno ukoliko je svjedokinja zaista optuženog od ranije poznavala.

⁴⁸ Zapisnik o saslušanju svjedoka Šemse Fazlić, Kantonalni sud u Sarajevu, broj Ki 282/00 od 23.10.2000. godine; Zapisnik o prikupljanju izjave od svjedoka Šemse Fazlić, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-14/3-2-136/09 od 25.08.2009. godine (dokaz O2-1)

214. Nasuprot iskazu svjedokinje Šemse Fazlić svjedokinja Nura Fazlić je izjavila da nije vidjela bilo kakve povrede na Omeru kada je došao pred njenu kuću, niti je vidjela optuženog, a potvrđujući je da su Šemsa i Omer tog dana bili na svom imanju i da su brali grah.

215. Ni svjedok Drago Mićević, nije potvrdio da je Omer Fazlić imao povrede. Isti je naveo da se te prilike pozdravio sa Omerom dok je ovaj prolazio pored njega riječima „gdje si Mićeviću“, i da mu je Omer izgledao normalno i da je bio samo malo prepadnut, ali da na njemu nije vidio krv, niti pocijepanu košulju.

216. I svjedok Radmilo Šarović nije potvrdio da je vidio bilo kakve povrede na civilima.

217. Dakle, na okolnosti nečovječnog postupanja prema njenom mužu, oštećenom Omeru Fazliću, ova svjedokinja navela je kako je kritičnog dana vidjela da optuženi vodi njenog muža, ističući kako je istog poznavala i kako je optuženi imao bradu, po čemu se razlikovao od svog brata Miroslava. Dalje je navela da je optuženi tada tukao njenog muža nožem po glavi, rasparao mu nožem košulju i da mu je curila krv niz glavu, i da ih je s još dva vojnika odveo do kuće kada mu je u maramici dala svo zlato koje su imali.

218. Međutim, suočena s dvije ranije izjave date u istrazi i to 2000. i 2009. godine u kojima ni jednom nije navela ni optuženog, ni premlaćivanje muža, svjedokinja navodi da je to sigurno izjavila, ali da ne zna zašto to nije uneseno, što Vijeće ne može bezrezervno prihvatiti kao logično obrazloženje za tako drastičnu razliku u iskazima, obzirom da bi bilo prirodno da je svjedokinja izjavila da su joj tukli muža, ne čekajući da je bilo ko pita o navedenom događaju, pogotovo jer je navela da niko ne zna šta je sve preživjela te prilike i da je događaj s mužem na nju ostavio velike posljedice.

219. Nasuprot tome, kako je već istaknuto, svjedoci Nura Fazlić, Drago Mićević i Radmilo Šarović naveli su da te prilike na Omeru Fazliću nisu vidjeli nikakve povrede.

220. Imajući u vidu razlike u iskazima svjedokinje Šemse Fazlić, te razlike u odnosu na iskaze drugih, navedenih svjedoka, Vijeće nije moglo pokloniti vjeru ovoj svjedokinji, cijeneći ga nepouzdanim i neuvjerljivim.

221. Imajući u vidu navedeno, Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, utvrditi da je optuženi počinio krivično djelo kako se to navodi u ovoj tački optužnice.

Tačka II 3. – pljačka oštećene Šemse Fazlić

222. Posljednjom tačkom optužnice, optuženom Borislavu Pjani stavlja se na teret da je *dana 29.08.1992. godine u selo Potpeće, općina Foča, Pjano Borislav je opljačkao civila bošnjačke nacionalnosti i to tako što je Pjano Borislav nakon zarobljavanja odveo Fazlić Omera i Fazlić Šemsu do njihove kuće gdje je od Šemse zatražio da mu preda sve zlato koje ona posjeduje, kao i dukate od njene svekrve, nakon čega mu je Šemsa predala oko pola kilograma zlata, te ju je na taj način opljačkao.*

223. I na okolnosti ovog događaja Vijeće je cijeno iskaz oštećene Šemse Fazlić. Kako je već ranije istaknuto, ova svjedokinja je, svjedočeći na glavnom pretresu, izjavila da su nju i muža Omera, Boris (misleći na optuženog) i dva vojnika odveli u njenu kuću, da je Boris tražio da mu da zlato, za koje je vrijeme Boris muža udario nožem po glavi, na šta joj je muž rekao da preda zlato ako zna gdje je, što je svjedokinja i učinila, navodeći da je zlato predala u maramici, zajedno sa svekrvinim dukatima, ističući da je među zlatom bilo prstenja, privjesaka, zlatnih zuba, satova.

224. Međutim, u izjavu iz 2000. godine, svjedokinja ne navodi da je na bilo koji način opljačkana, pa tako ne spominje ni da je to uradio optužen, iako spominje da je među vojnicima prepoznala braću Pjano, sinove Miladinove, ne obrazlažući razloge zbog kojih nije spomenula navedeni događaj.

225. Na glavnom pretresu, svjedokinja je dalje izjavila da je, prilikom kretanja civila prema Dragočavi, do nje došao optuženi i rekao joj da je maramicu sa zlatom dao Omeru, na šta je svjedokinja istom rekla da ga je možda i ubio, da bi joj optuženi rekao da je Omer mlad i da će otići s vojskom.

226. Na navedenu okolnost, na prijedlog odbrane, pročitana je iskaz svjedoka Muje Kafedžića, koji je izjavio da mu je Šemsa Fazlić pričala da su je srpski vojnici na putu prema Foči opljačkali, odnosno, da su uzeli sav njen zlatni nakit koji je imala na sebi.

227. Pored toga, svjedokinja Šemsa Fazlić, na pitanje da opiše dešavanja u sali „Partizan“, odgovorila je da je, dok je sjedila, jedan došao i skinuo joj prsten s ruke, te da su joj naušnice bile u ušima, na šta joj je isti rekao da ih ili vadi ili će joj iščupati uši. Dakle, svjedokinja je ranije tvrdila da je optuženom Borislavu Pjani predala sav nakit i zlato koje je imala, pa čak i svekrvine dukate, ističući da je tu bilo oko pola kilograma zlata, da bi kasnije bila ponovo opljačkana na putu do Foče, a zatim i u sali „Partizan“, što samo ukazuje na nedosljednosti u njenom iskazu, na osnovu kojih Vijeće nije moglo zasnovati osuđujuću presudu.

228. Kredibilitet ove svjedokinje poljuljan je i pomenutom izjavom svjedoka Muje Kafedžića, te imajući u vidu da ne postoji nijedan čvrst, potrijepujuć dokaz, Vijeće nije van razumne sumnje utvrdilo da je optuženi počinio ovu krivičnopravnu radnju.

229. Konačno, imajući u vidu da se, analizom svih provedenih dokaza, nije moglo van razumne sumnje utvrditi da su optuženi počinili krivična djela, odnosno krivičnopravne radnje koja im se optužnicom Tužilaštva po svim tačkama stavljaju na teret, Vijeće je iste oslobodilo od optužbe, primijenujući odredbe instituta in dubio pro reo (objašnjenje u odjeljku II Standardi dokazivanja,paragafi 60-74)

IV TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA I IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV

230. Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, imajući u vidu da su optuženi oslobođeni od optužbe, troškovi krivičnog postupka iz člana 185. stava 2. tačke a. do f. ZKP BiH, kao i nužni izdaci optuženih i nužni izdaci i nagrada branilaca, padaju na teret budžetskih sredstava.

231. Obzirom da je donesena oslobađajuća presuda, na osnovu odredbe člana 198. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni i srodnici

oštećenih i to: Amel Fazlić, Šemsa Fazlić, Azra Šesto i Nura Fazlić se sa imovinskopravnim zahtjevima upućuju na parnični postupak.

ZAPISNIČAR:

Pravni savjetnik

Amela Spahić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Mediha Pašić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom odjeljenju ovog Suda u roku od 15 (petnaest) dana od prijema pismenog otpravka iste.

*Žalba se podnosi Sudu u dovoljnom broju primjeraka.
